

Pro life udruge "Hrvatska za život"

Zaoborni, Antonia

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology in Đakovo / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:120:920145>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU**

**PRO-LIFE INICIJATIVE
UDRUGE „HRVATSKA ZA ŽIVOT”**

Diplomski rad

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Suzana Vuletić

Student:

Antonia Zaoborni

Đakovo, 2021.

Sadržaj

<i>Sažetak</i>	4
<i>Summary</i>	5
UVOD	6
1. PRO-LIFE	7
1.1. Definijsko određenje <i>Pro-life</i>	7
1.2. Početak <i>Pro-life</i> pokreta	7
1.3. <i>Pro-life</i> pokret u Hrvatskoj	10
2. INICIJATIVA 40 DANA ZA ŽIVOT	11
2.1. Početak razvoja inicijative <i>40 Dana za život</i>	11
2.2. Vizija, misija i cilj	12
2.3. Elementi inicijative <i>40 dana za život</i>	12
2.3.1. <i>Molitva i post</i>	12
2.3.2. <i>Miroљubivo bdijenje</i>	13
2.3.3. <i>Osvješćivanje lokalne zajednice</i>	13
2.4. Inicijativa <i>40 dana za život</i> u Hrvatskoj	15
3. UDRUGA HRVATSKA ZA ŽIVOT	20
3.1. Tim za trudnice <i>Nisi sama</i>	21
3.2. Programi	23
3.2.1. <i>Oprostom oslobođene</i>	23
3.2.2. <i>Vikendi srca Marijina</i>	25
3.2.3. <i>Iscjeljenje očeva srca</i>	26
3.2.4. <i>Prava ljubav čeka</i>	27
3.3. Portali.....	28
3.3.1. <i>Muževni budite</i>	28
3.3.2. <i>Krunicom za pobjedu kulture života</i>	30
3.4. Projekti	30
3.4.1. <i>Centar za život</i>	30
3.4.2. <i>Utrka za život</i>	31
3.4.3. <i>Večeri dobročinitelja</i>	32
3.4.4. <i>Međunarodne konferencije za život u Zagrebu</i>	34
3.4.5. <i>Pohod</i>	36

4. PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA REALNOG STANJA I AKTIVNOSTI SUDIONIKA U INICIJATIVI 40 DANA ZA ŽIVOT	38
4.1. Cilj istraživanja	38
4.2. Metoda istraživanja i uzorak	38
4.3. Rezultati istraživanja	38
4.3.1. Dob	38
4.3.2. Završen stupanj obrazovanja	39
4.3.3. Zaposlenost	40
4.3.4. Crkveni brak	40
4.3.5. Djeca	41
4.3.6. Vjersko opredjeljenje	42
4.3.7. Aktivnost u vlastitoj župnoj zajednici i pohađanje svete mise	42
4.3.8. Početak ljudskog života	44
4.3.9. Pro-life pokret	44
4.3.10. Pobačaj	45
4.3.11. Sudjelovanje u inicijativama/programima Udruge Hrvatska za Život	45
4.3.12. Volonteri ili zaposleni djelatnici u udruzi Hrvatska za Život	45
4.3.13. Pomaganje Udruzi	46
4.3.14. Aktivnost volontiranja	46
4.3.15. Udruga Hrvatska za Život	46
4.3.16. Zadovoljstvo radom udruge Hrvatska za Život	47
4.3.17. Neugodne situacije	47
4.3.18. Izazovi	51
4.3.19. Osobni, duhovni rast i blagoslovi	51
4.4. Zaključak istraživanja	53
ZAKLJUČAK	54
BIBLIOGRAFIJA	56
Prilog 1. ANKETNI UPITNIK	61
Prilog 2. POPIS SLIKA	64
Prilog 3. POPIS GRAFIKONA	66

Sažetak

Udruga „Hrvatska za Život“ neprofitna je pro-life udruga u Hrvatskoj, čiji je cilj osvijestiti hrvatski narod o pitanju pobačaja, ponuditi edukaciju i pomoć kroz razne inicijative, programe i projekte koje provodi. Osnovana je 2014. godine zahvaljujući pro-life inicijativi „40 dana za život“ u Hrvatskoj.

Inicijativa „40 dana za život“ djeluje kroz tri elementa: molitva i post, miroljubivo bdijenje te osvješćivanje lokalne zajednice o bioetičkoj i moralnoj problematici pobačaja. Predstavlja znak nade trudnicama koje se premišljaju oko pobačaja djeteta. Trudnicama koje odluče zadržati dijete, a potrebna im je materijalna, duhovna, financijska, psihološka ili bilo koja druga pomoć pomaže tim za trudnice „Nisi sama“ koji je dio udruge „Hrvatska za Život“. Rehabilitaciju žena koje pate od postabortivnog sindroma nastoji se provesti kroz program „Oprostom oslobođene“. Udruga pri tom ne zaboravlja ni muškarce, te im pruža pomoć kroz program „Iscijeljene srca očeva“. Kako bi smanjili broj pobačaja, neodgovornim spolnim ponašanjem, provodi se program „Prava ljubav čeka“ koji mlade osvještava brizi o vlastitom tijelu i potiče na život u predbračnoj čistoći. Pomoć se također nudi i supružnicima koji imaju problema sa začecem djeteta kroz program „Vikendi srca Marijina“.

Udruga djeluje i putem raznih web portala kao što su „ružarij.com“, čiji je cilj poticanje na molitvu Gospine krunice za prestanak pobačaja i portala „Muževni budite“, za uspostavljanje ispravnog koncepta muževnosti te putem međunarodnih konferencija za život „Život, dakle biraj!“ radi osvješćivanja hrvatskog naroda o pitanju pobačaja. Uz sve to, udruga „Hrvatska za Život“ djeluje i kroz druge razne projekte, kao što su: „Centar za život“, „Utrka za život“, marijanske procesije i koncerti, časopis „Pohod“ i drugo.

Ključne riječi: *pobačaj, post-abortivni sindrom, udruga „Hrvatska za Život“, pro-life, inicijativa „40 dana za život“*

PRO-LIFE INITIATIVES OF THE ASSOCIATION "CROATIA FOR LIFE"

Summary

“Croatia for Life” Association is a non-profit pro-life organization in Croatia, whose goal is to raise awareness about the problem of abortion in Croatia and to offer education and assistance through various initiatives, programs, and projects it implements. It was founded in 2014, thanks to the pro-life initiative “40 Days to Live” in Croatia.

The “40 Days for Life” initiative works through three main elements: prayer and fasting, peaceful vigil, and community awareness of bioethical and moral problem of abortion. Pregnant women who decide to keep their child, and who need material, spiritual, financial, psychological, or any other help; are provided with the same by the team for pregnant women “You are Not Alone”, which is part of the association “Croatia for Life”. Rehabilitation of women suffering from post-abortion syndrome is sought through the “Forgiven and Set Free” program. The Association does not forget fathers who suffer from the post-abortion syndrome and provides them with help through the “Healing of Father's Heart” program. To reduce the number of abortions, by an irresponsible sexual behavior, the “True Love Waits” program is being implemented, which makes young people conscious of their own bodies and encourages them to live in premarital chastity. Assistance is also offered to spouses with infertility problems through the “Mary’s Heart Weekends” program.

The association also operates through various web portals such as “ružarij.com”, which aims to encourage Our Lady's Rosary to end abortions and “Be manlike”, a portal to renew the correct concept of masculinity, and also through international conferences for life “Therefore choose life!” in order to raise awareness about the issue of abortion. In addition to all this, the “Croatia for Life” Association also works through various other projects, such as “Center for Life”, “Race for Life”, Marian processions and concerts, the magazine “Pohod”, etc.

Keywords: *abortion, post-abortion syndrome, association “Croatia for Life”, pro-life, initiative “40 days for life”*

UVOD

Diplomski rad ima cilj predstaviti djelovanje neprofitne pro-life udruge *Hrvatska za Život* kroz inicijative i programe koje provodi.

Osnovana je s ciljem da osvješčuje javnost o višestrukoj problematici pobačaja i post-abortivnog sindroma, iz moralno-bioetičkih domena, ali nadasve velikih psiholoških, demografskih i medicinskih implikacija. Kako bi smo ih nastojali prikazati, rad smo podijeli na četiri dijela.

U prvom djelu rada ćemo nastojati prikazati razvojne inicijative i nastanak *Pro-life pokreta* te njegovo djelovanje u Hrvatskoj.

U drugom djelu rada prikazat ćemo inicijativu *40 dana za život* koja je nastala u Americi i proširila se na velik broj zemalja u svijetu pa tako i na Hrvatsku.

U trećem djelu rada prikazat ćemo djelovanje udruge *Hrvatska za Život* preko njenih raznih inicijativa, programa i projekata, kao što su: tim za trudnice *Nisi sama*, program *Oprostom oslobođene*, program *Vikendi srca Marijina*, program *Iscjeljenje srca očeva*, program *Prava ljubav čeka*, portal *Muževni budite*, portal *ružarij.com*, tj. *Krunicom za pobjedu kulture života*, projekt *Utrka za život*, *Centar za život*, *Večeri dobročinitelja*, međunarodne konferencije za život, *Život, dakle, biraj!*.

U četvrtom djelu rada prikazat ćemo rezultate samostalno provedenog istraživanja o realnom stanju i aktivnosti sudionika inicijative *40 dana za Život* u Hrvatskoj.

1. PRO-LIFE

Prva cjelina diplomskog rada ima namjeru opisati definicijsko određenje, prikazati povijesne začetke *Pro-life* pokreta te njegovu globalnu rasprostranjenost, među kojima je zastupljena i Hrvatska.

1.1. Definijsko određenje *Pro-life*

Istražujući etimološko značenje pojma, *Pro-life*, nailazimo na njegovo različito poimanje u leksikonima i rječnicima.

Pro-life je suprotno od legaliziranja pobačaja; pravo na život.¹

Pro-life je suprotno uvjerenju da bi trudnica trebala imati slobodu izbora pobačaja, ako ne želi imati dijete.²

Pro-life označava položaj ili društveni pokret koji se protivi ili ima za cilj ograničiti pravno na legalni pobačaj, često na vjerskoj osnovi.³

Netko tko je *Pro-life* misli da žene nemaju pravo odabrati hoće li roditi dijete koje su začele ili ne, te da je pobačaj u većini slučajeva ili u svim okolnostima pogrešan.⁴

Zanimljivo je uvidjeti kako je većina definicijskih određenja napisana iz negativnih konotacijskih perspektiva, iako joj je izvorna tendencija usmjerena u pozitivnom smjeru, kako je zacrtana u njenim početnim inicijativama utemeljenja, koje ćemo naredno uvidjeti.

1.2. Početak *Pro-life* pokreta

Početak *Pro-life* pokreta vezan je uz visoku zastupljenost pobačaja. Pobačaj označava spontani i/li izazvani prekid trudnoće, gdje se embrij, odnosno dijete, odstranjuje iz maternice majke. Vršiti se od početka čovječanstva, ili u legaliziranoj slobodi ili u tajnosti.

¹ Usp. DICTIONARY.COM, «Pro-life», Dostupno na: <https://www.dictionary.com/browse/pro-life> (26.7.2021.).

² Usp. CAMBRIDGE DICTIONARY, «Pro-life», Dostupno na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pro-life> (26.7.2021.).

³ Usp. AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION, «Pro-life», Dostupno na: <https://dictionary.apa.org/pro-life> (26.7.2021.).

⁴ Usp. C. COLLINS, «Pro-life», Dostupno na: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/pro-life> (26.7.2021.).

Izvršava se na različite kirurške, mehaničke ili farmaceutske načine, ovisno o razdoblju trudnoće. Do prvih 14. dana nakon oplodnje primjenjuju se interceptivi koji sprječavaju plodu da se u maternici ugnijezdi, kao što su pilula za dan poslije, spirala i progesteronska mini pilula. Do 30. dana upotrebljavaju se kontragestativi koji eliminiraju već začeti embrij, sredstvima poput pilule LUR 486 ili intramuskularnih injekcija. Poslije 30. dana koriste se kirurške tehnike kao što su vakumska spirala, kiretaža, pobačaj carskim rezom, trovanje, indukcija kontrakcije i dr.⁵

Zahvaljujući farmakološkim mogućnostima, tzv. *samostalno provodivog tihog pobačaja* ili pak neprijavljivanim pobačajima od strane privatnih ginekoloških ordinacija, teško je naći točne statističke podatke o broju pobačaja u svijetu, jer se velik broj njih ne bilježi kao hotimični, voljni pobačaj ili ih se pak svrstava u krivu kategorizaciju, spontanih. *Guttmacher Institute*⁶ iznosi da se između 2015. i 2019. godine svake godine dogodilo 121 milijun neželjenih trudnoća. 61% neželjenih trudnoća završi pobačajem. Kada to izračunamo, dolazimo do porazne brojke od oko 73 milijuna pobačaja na godišnjoj razini.⁷

Prema novijim statistikama u Hrvatskoj je u 2019. godini evidentirano ukupno 7687 pobačaja. Najveći udio pobačaja, njih 38,2% čini kategorija „Ostali abnormalni produkti začeca“. Zatim slijede legalno inducirani prekidi trudnoće kojih je zabilježeno 35,2%, spontani pobačaji 18,4%, izvanmaternična trudnoća 6,3%, te hidatidozna mola, ostali i nespecificirani pobačaji kojih je ukupno 2%. Zabilježen je najveći udio žena u dobi od 30 - 39 godina, njih 45,2%, a potom slijedi dobna skupina 20 - 29 godina u kojoj je evidentirano njih 36,9%. Pritom je 1,7% legalno induciranih prekida trudnoće maloljetnica.⁸

⁵ Usp. S. VULETIĆ, Ne/odgovornost za začeti život u liberalnim i proabortivnim sub/kulturalnim društvenim okolnostima. Rezultati znanstveno-istraživačkog projekta »Kršćanski identitet i kvaliteta bračnog i obiteljskog života«, u: *Obnovljeni Život. Časopis za filozofiju i religijske znanosti* 66(2011.)2., 151-171.

⁶ *Guttmacher Institute* je vodeća istraživačka i politička organizacija posvećena unapređenju seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u cijelome svijetu. Dostupno na: <https://www.guttmacher.org/about> (23.8.2021.).

⁷ Usp. GUTTMACHER INSTITUTE, *Unintended Pregnancy and Abortion Worldwide*. Dostupno na: <https://www.guttmacher.org/fact-sheet/induced-abortion-worldwide> (23.8.2021.).

⁸ Usp. HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO, *Izješće za 2019. godinu. Pobačaj u zdravstvenim ustanovama u Hrvatskoj 2019. godine*, Zagreb, 2020. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/periodicne-publikacije/izvjesce-pobacaji-u-zdravstvenim-ustanovama-u-hrvatskoj-u-2019/> (21.8.2021.).

Svaka namjerno prekinuta trudnoća iza sebe ima određene razloge zbog kojih se majka odlučila na taj čin. Razlozi koji ih primoravaju su različiti. Većinom su to financijski problemi, neželjenost od strane oca ili majke, nedostatak podrške okoline, školovanje, posao itd. Tu su i zdravstveni problemi gdje je narušeno zdravlje žene zbog trudnoće i mogućnost rođenja djeteta s prirođenim manama. Također i spolno zlostavljanje.⁹

Prema ovim visokim podacima koji svjedoče nezaštićenosti ljudskog života od samog začeća, a samim time i nemoralnosti odnošenja prema ljudskom životu, od samih početka ovih ne-etičnih radnji, imamo naznake *Pro-life* pokreta preko raznih ljudi ili organizacija koje su se na bilo koje načine borile za prestanak pobačaja. Pravi *Pro-life* pokret, kakvog danas znamo, nastao je kao reakcija na slučaj Vrhovnog suda SAD-a Jane Roe protiv okružnog tužitelja pokrajine Dallas, u državi Texas, Henryja Wadea 1973. godine. Roe je zahtijevala promjenu tadašnjeg zakona kojim se zabranjuje pobačaj, osim u slučajevima spašavanja ženinog života, jer po njenom mišljenju, svaka žena ima pravo na vlastiti izbor, što je uzrokovalo slobodan pristup pobačaju na ženin zahtjev.¹⁰ Slučaj je završio tako da je Vrhovni sud SAD-a donio presudu kako Ustav štiti slobodu trudnice da odabere pobačaj bez prekomjernog ograničenja Vlade, odnosno da trudnica ima potpunu autonomiju tijekom prvog tromjesečja trudnoće.¹¹ U to vrijeme se pokret protiv pobačaja brzo organizirao na nacionalnoj razini. Pokret je odlučio sebi dati pozitivnu oznaku *Pro-life*, kako bi usmjerili pozornost na njihov temeljni argument, a to je da pobačaj označava oduzimanje života nerođenom djetetu.¹² *Pro-life* pokret tada se sastojao većinom od odvjetnika, političara i liječnika.

Pet mjeseci nakon odluke Vrhovnog suda u korist Roe, pro-life aktivisti iz cijelog SAD-a su se susreli kako bi isplanirali i organizirali svoj odgovor.

⁹ Usp. D. HRABAR, Pravo na pobačaj- pravne i nepravne dvojbe, u: *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 65(2015.)6., 791-831.

¹⁰ Usp. A. S. BURNSIDE, Posljedice ozakonjenja pobačaja u SAD-u, u: *Obnovljeni Život. Časopis za filozofiju i religijske znanosti* 54(1999.)4., 509-526.

¹¹ Usp. Summary of Actions Taken by the Supreme Court, u: *The New York Times*, (23.1.1973.) Dostupno na: <https://www.nytimes.com/1973/01/23/archives/summary-of-actions-taken-by-the-supreme-court-abortion.html> (24.8.2021.).

¹² Usp. «Right-to-Life Movement», u: J. D. SCHULTZ, L. van ASSENEDELFT (ur.), *Encyclopedia of Women in American Politics*, Phoenix, 1999., 195-196.

Rezultat toga je bila organizacija *The National Right to Life Committee*, koja je odvojena od Katoličke Crkve, kako bi mogla imat širu publiku i političku moć.¹³

Pokret se više ne sastoji samo od katolika, niti isključivo od religioznih ljudi, nego je pluralistički pokret koji se sastoji od vjerskih i nevjerskih uvjerenja.

Pro-life pokret aktivan je svih godina, te se na različite načine bori za ljudska prava od trenutka prirodnog začeća pa do trenutka prirodne smrti.¹⁴

1.3. *Pro-life* pokret u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je pobačaj legaliziran zakonom o planiranju obitelji iz 1978. godine koji je nastao u bivšoj Jugoslaviji. Taj se zakon naziva *Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece*.¹⁵ U vrijeme donošenja tog zakona nije bilo suprotstavljene strane jer je zakon donesen političkom odlukom vrhovne vlasti. No, nakon urušavanja komunističkog sistema javljaju se razne osobe i pokreti kao zagovornici pokreta opcije života koji zajedno s Crkvom naglašavaju važnost svakog ljudskog života i bore se za promjenu Zakona. Tu možemo izdvojiti dr. Antuna Liseca i don Antu Bakovića, *Hrvatski populacijski pokret*¹⁶ i *Hrvatski pokret za život i obitelj*.

U novije vrijeme *pro-life* pokret u Hrvatskoj dobio je veći zamah pojavljivanjem mnogobrojnih različitih udruga, organizacija, pokreta i inicijativa. Među njima možemo istaknuti udruge *Vigilare*, *Betlehem*, *Djetešce*, *na Sunašce!*, *U ime obitelji* i *Hrvatska za Život*, te razne inicijative proizašle iz tih udruga kao što su *40 dana za život* i *Hod za život*.

Zahvaljujući njima, rasprava o pobačaju sve se više proširila u Hrvatskoj te se sve više ljudi budi i odlučuje stati u obranu dostojanstva života nerođenog djeteta pa i u zaštitu svake ljudske osobe.

¹³ Usp. Z. W. MUNSON, *The Making of Pro-life Activists. How Social Movement Mobilization Works*, Chicago, 2008., 85-86.

¹⁴ Usp. A. S. BURNSIDE, Posljedice ozakonjenja pobačaja u SAD-u..., 509-526.

¹⁵ Usp. S. VULETIĆ, Ne/odgovornost za začeti život u liberalnim i proabortivnim sub/kulturalnim društvenim okolnostima. Rezultati znanstveno-istraživačkog projekta »Kršćanski identitet i kvaliteta bračnog i obiteljskog života«..., 151-171.

¹⁶ Usp. G. GOLDBERGER, Revitalizacija religije u sjeni naslijeđa liberalne zakonske regulative: stavovi o pobačaju, u: *Obnovljeni Život. Časopis za filozofiju i religijske* 43(2005.)2., 409-437.

2. INICIJATIVA 40 DANA ZA ŽIVOT

Inicijativa *40 dana za život* je ekumenska molitvena pro-life inicijativa. Zauzima se za promociju života, a posredno i za zaustavljanje pobačaja. U njoj je do sada na svjetskoj razini sudjelovalo milijun ljudi svih kršćanskih dominacija u 855 gradova u 63 zemlje na svijetu.¹⁷ „Oblikovana je prema Svetom pismu i okuplja kršćane svih denominacija na zajednički angažman za zaštitu života nerođene djece, iscjeljenje žena koje su abortirale, obraćenje medicinskog osoblja koje vrši abortuse te političara i aktivista koji ga zagovaraju i promiču”.¹⁸ Također, osigurava duhovnu, moralnu i materijalnu pomoć svakoj majci i ocu koji razmišljaju ili su odlučili abortirati vlastito dijete.

2.1. Početak razvoja inicijative 40 Dana za život

U mjestu Bryan, Texas, otvorena je 1998. godine prva *Planned Parenthood*¹⁹ klinika za pobačaj. Iz tog razloga četiri su se člana *Brazos Valley* koalicije za život²⁰ odlučili u ljeto 2004. godine okupit na molitvu. To su bili David Bereit , Emily Smith, Shawn Carney i njegova žena Marilisa. U toj molitvi tražili su od Boga da im pokaže što trebaju činiti. Tijekom molitve Davidu su u misli dolazili događaji iz Biblije koji su trajali 40 dana. Nakon molitve upitao je ostale “Što kažete na 40 dana?”. Svi su bili zbunjeni njegovom rečenicom pa su otvorili Bibliju i istražili sve Božje zahvate u biblijskim izvještajima o četrdesetodnevnom razdobljima. Tada su se počele javljati ideje o tome što bi sve mogli raditi tih 40 dana. Odlučili su se na molitvu i post. Nakon toga uslijedila je radikalna ideja o bdijenju pred klinikom *Planned Parenthood*. Složili su se oko trodijelne, četrdesetodnevne inicijative, koja bi se sastojala od molitve i posta, dvadeset četverosatnog, miroljubivog bdijenja ispred klinike za pobačaje te osvješćivanje lokalnih zajednica.²¹

¹⁷ Usp. 40 DANA ZA ŽIVOT, O nama. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/o-nama/> (27.8.2020.).

¹⁸ Isto

¹⁹ *Planned Parenthood* je zdravstveni centar koji pruža usluge pobačaja, kontracepcije, testiranja trudnoće, testiranja spolnih bolesti, sex edukacije, LGBT usluge i mnoge druge u svojim klinikama dijelom svijeta. Usp. PLANNED PARENTHOOD, *Get Care*. Dostupno na: <https://www.plannedparenthood.org/get-care/our-services> (4.8.2021.).

²⁰ *Brazos Valley The Coalition for Life* je kršćanska pro-life organizacija koja radi na okončanju pobačaja u Brazos Valley, Bryan, Texas. Usp. COALITION FOR LIFE, *About*. Dostupno na: <https://coalitionforlife.com/about-us> (4.8.2021.).

²¹ Usp. D. BEREIT, S. CARNEY, C. LAMBERT, *40 Days For Life. Discover What God Has Done...Imagine What He Can Do*, Nashville, 2013., 21-25.

2.2. Vizija, misija i cilj

Vizija inicijative *40 dana za život* zaustavljanje je pobačaja i spas duša. Fokusiranost na dar života, koja kroz molitvu, post i miroljubivo bdijenje vapi Bogu kako bi On, svojom moći, zaustavio pobačaj.²²

Misija inicijative je da u duhu zajedništva i jedinstva, tijekom 40-dnevne kampanje, ujedini Tijelo Kristovo. Molitvom i postom, miroljubivim bdijenjem i osvješćivanjem lokalne zajednice odvraća od grijeha pobačaja. Molitvom tražiti od Gospodina da promijeni srca, kulturu smrti pretvori u kulturu života prema Njegovoj veličanstvenoj zamisli.

Cilj je proširiti inicijativu u cijelom svijetu donoseći radosnu vijest o svetosti svakoga ljudskoga života od začeca. Spašavati dječje živote i zalagati se za dostojanstven život majki i očeva u potrebi. Svjedočiti milosrdnu ljubav Očevu majkama i očevima koji su, posredno ili neposredno, dotaknuti zlom pobačaja.

2.3. Elementi inicijative 40 dana za život

Tri ključna elementa koja čine inicijativu jednostavnom, a istodobno snažnom i djelotvornom su: molitva i post, miroljubivo bdijenje te osvješćivanje lokalne zajednice.

2.3.1. Molitva i post

Inicijativa kroz cijelu godinu potiče na molitvu i post za prestanak pobačaja. „Molitva i post idu jedno uz drugo. Molitva nas ukorjenjuje u činjenici da sve što radimo i sve što činimo treba biti volja Božja. Post je žrtva koja nam pomaže učiniti i nešto izvan naših mogućnosti, uz Božju pomoć. Post nas približava Bogu i jača u duhovnome boju. Vjerujemo da Bog uslišava molitvu i post onih koji to čine ponizna, raskajana i iskrena srca te da će tako izliječiti nas, naše obitelji, naše crkve, naše zajednice, našu zemlju i cijeli svijet.”²³ Moliti se može na svakome mjestu, pred bolnicom, u automobilu, na svome radnome mjestu, u svojoj župnoj zajednici, u obitelji, u skrovitosti.²⁴

²² Usp. A. ČALJKUŠIĆ, Posveta presvetom Srcu Isusovu i novi pro-life spot!, Pismo svim samostanima u Hrvatskoj, Zagreb, 2020.

²³ 40 DANA ZA ŽIVOT, *O nama*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/o-nama/> (27.8.2020.).

²⁴ Usp. *Isto*

2.3.2. *Miroljubivo bdijenje*

Kroz vrijeme korizme i vrijeme jeseni, Inicijativa neprekinuto miroljubivo bdije 40 dana pred bolnicama ili klinikama u kojima se vrše pobačaji. U skladu s načelima Nove evangelizacije i Kristovog poziva na izlazak ususret svakome čovjeku u potrebi, Inicijativa odlazi na mjesto gdje se događa zlo i nepravda prema čovjeku. Na tim mjestima donosi Kristovo svjetlo i nadu, na tim mjestima želi biti posljednji znak nade majkama i očevima koji dolaze pobaciti svoje dijete. Prisutnost na tim mjestima također je poruka medicinskome osoblju koje vrši abortuse te roditeljima koji su ih već učinili. Njihova prisutnost znak je i jamac milosrdne Božje ljubavi koja oprašta svakome koji se iskreno i ponizno pokaje te snažna poruka i lokalnoj zajednici o tragičnoj stvarnosti abortusa.

2.3.3. *Osvješčivanje lokalne zajednice*

Inicijativa *40 dana za život* osvješčuje lokalnu zajednicu o problemu pobačaja kroz cijelu godinu s posebnim naglaskom uoči i za vrijeme korizmene i jesenske kampanje. Načini na koje ova inicijativa osvješčuje ljude o problemu pobačaja, kao i o rješenju tog problema su: predstavljanje inicijative po župama i molitvenim zajednicama, održavanje edukativnih tribina u župnim i gradskim prostorima, audiovizualnim publikacijama (pjesme i filmovi), predavanja u školskim ustanovama, promotivnim materijalima, istupanjem u medijima, nacionalnim i lokalnim televizijama, radiju, novinama te putem interneta (portali, društvene mreže, oglašavanje).

Uz predstavljanje po župama i održavanja tribina, veliku ulogu u osvješčivanju lokalne zajednice u Hrvatskoj pa i u svijetu, ima knjiga *40 dana za život* i film *40 dana....*

Knjiga *40 dana za život* autorsko je djelo pokretača Inicijative u Americi Davida Bereita i Shawna Carneryja. U knjizi se opisuje početak i nastanak djelovanja inicijative *40 dana za život*. Knjigu obogaćuju brojna svjedočanstva sudionika Inicijative ili onima kojima je Inicijativa na bilo kakav način pomogla. Knjiga je jedna od najprodavanijih pro-life knjiga u SAD-u.²⁵

²⁵ Usp. Promocija knjige „40 dana za život“ – svjedočanstva o tome kako molitva spašava živote, (21.9.2017. Dostupno na: <https://www.bitno.net/najave/promocija-knjige-40-dana-zivot-svjedocanstva-tome-molitva-spasava-zivote/> (27.8.2020.).

Don Damir Stojić napisao je sljedeći komentar za pro-life knjigu *40 dana za život* prevedenu na hrvatski jezik: „Ova je knjiga hrana za one koji brane život i nerođene. Nevjerojatna svjedočanstva su dokaz da molitva može nadvladati bilo koje zlo. Ako se pitate što možete učiniti da štitite život, ova je knjiga upravo za vas.”²⁶

40 dana... dokumentarni je film koji progovara o rješenju problema pobačaja te o plodovima i rezultatima molitvene pro-life inicijative *40 dana za život*. Film prikazuje stvarnost borbe između života i smrti kroz brojna svjedočanstva molitelja i sudionika Inicijative, žena i muškaraca koji su odabrali život te svjedočanstva ljudi kojima je prijetio pobačaj i koji pate od rana pobačaja. Film je nastao kako bi posvjedočio proživljeno iskustvo u borbi za život i sva plodna djela koja su proizašli iz Inicijative. Film je većinski snimljen u Hrvatskoj s ponekim kadrovima iz Budimpešte, Londona, Rima i Houstona. U filmu se mogu vidjeti i čuti pokretač i predsjednik Inicijative Shawn Carney, internacionalni direktor Inicijative Robert Colquhoun i predsjednik Inicijative u Hrvatskoj Ante Čaljkušić.²⁷

Slika 7. Premijera filma *40 dana...* u Zagrebu²⁸

Cilj je da poruka za život dođe do svakog čovjeka te zato inicijativa *40 dana za život* istupa u medijima s novim pričama, svjedočanstvima, plodovima i stavovima.

²⁶ Isto

²⁷ Usp. 40 DANA FILM, *O filmu*. Dostupno na: <https://40danafilm.com> (28.8.2020.).

²⁸ Izvor: <https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.Hrvatska/photos/2001090060151605/>

Njeguju dijalog s neistomišljenicima sudjelujući u raspravama i debatama te također usko surađuju i sa stručnjacima (doktorima, psiholozima i pravnicima) čije savjete, dobronamjerne kritike i ideje uvažavaju.²⁹

2.4. Inicijativa 40 dana za život u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je prva kampanja inicijative 40 dana za život, pokrenuta u korizmi 2014. godine u Zagrebu, zahvaljujući Anti Čaljkušiću, tadašnjem vjeroučitelju.³⁰

U toj inicijativi, danas u Hrvatskoj sudjeluje 35 gradova: „Bjelovar, Čakovec, Dubrovnik, Đakovo, Gospić, Imotski, Karlovac, Knin, Koprivnica, Križevci, Labin, Makarska, Metković, Nova Gradiška, Osijek, Poreč, Požega, Pula, Rijeka, Samobor, Sisak, Slavonski Brod, Split, Šibenik, Trogir, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vrbovec, Vukovar, Zabok, Zadar, Zagreb, Zaprešić“.³¹

Svaki grad koji je uključen u Inicijativu ima svog voditelja i organizacijski tim. Oni djeluju u svojoj lokalnoj zajednici. Postoji nacionalni tim, koji se sastoji od nacionalnog voditelja i regionalnih koordinatora.

Ante Čaljkušić nacionalni je voditelj, izvršna direktorica Petra Milković, a regionalni koordinatori su: Marija Šosić za Dalmaciju, Krunoslav Puškar za središnju Hrvatsku, Istru i Kvarner te Lidija Dugan za Slavoniju.³²

Inicijativa *40 dana za život* godišnje djeluje u dvije kampanje.

Prva kampanja u godini je za vrijeme korizme, a druga u jesen. Svaka kampanja traje 40 dana po 12 ili 24 sata dnevno. Za svaku kampanju radi se lista bdijenja u kojoj piše tko od molitelja dolazi u koje vrijeme. Time se osigurava da niti jedan sat bdijenja ne bude prazan. Naravno, svaki molitelj ima mogućnost dolaska i odlaska u bilo koje vrijeme bdijenja.

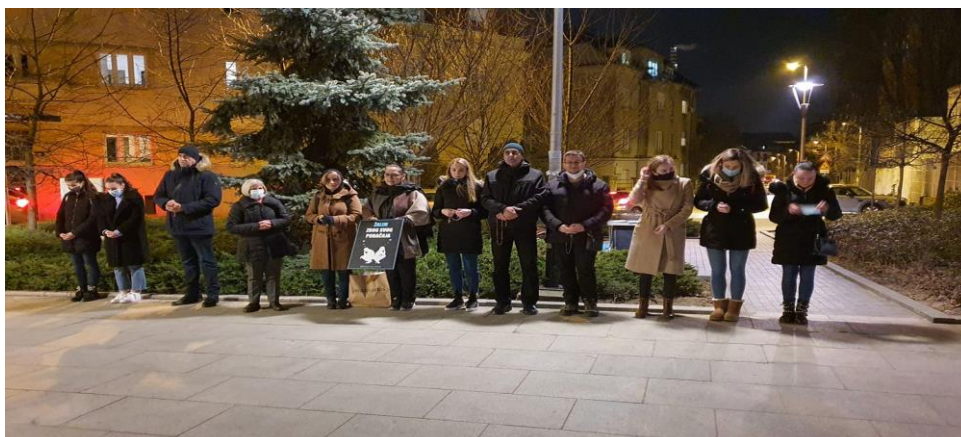
²⁹ Usp. 40 DANA ZA ŽIVOT, *O nama*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/o-nama/> (27.8.2020.).

³⁰ Usp. L. DUGAN, *Osobni intervju*, 1.9.2020.

³¹ 40 DANA ZA ŽIVOT, *Plodovi*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/plodovi/> (15.7.2021.).

³² Usp. L. DUGAN, *Osobni intervju*, 1.9.2020.

Slika 1. Korizmeno bdijenje 2021. godine ispred bolnice Sestara Milosrdnica u Zagrebu³³

Slika 2. Korizmeno bdijenje 2019. godine ispred Opće bolnice Varaždinu³⁴

Slika 3. Korizmeno bdijenje 2019. godine ispred Opće županijske bolnice Vukovar³⁵

³³ Izvor: <https://www.facebook.com/40danazavotzagreb/photos/3797321793690216>

³⁴ Izvor: <https://www.facebook.com/40danazavotvarazdin/photos/6339865637>

³⁵ Izvor: <https://www.facebook.com/40danazavotvu/photos/2299106563681998>

Slika 4. Korizmeno bdijenje 2020. godine ispred Doma zdravlja u Poreču³⁶

Slika 5. Korizmeno bdijenje 2021. godine ispred Splitskog rodilišta³⁷

Slika 6. Korizmeno bdijenje 2020. godine ispred Opće bolnice Dubrovnik³⁸

³⁶ Izvor: <https://www.facebook.com/40danazivotporec/photos/3029487010895>

³⁷ Izvor: <https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.split/photos/2912749575610004>

³⁸ Izvor: <https://www.facebook.com/40danazivotdu/photos/1576530339169361>

Dio inicijative su nacionalni i regionalni susreti. Do sada je održano devet nacionalnih susreta u Hrvatskoj. Posljednji je bio u Vinkovcima 2020. godine. Održavaju se jednom godišnje. Tu se okuplja oko stotinu volontera diljem Hrvatske gdje zajedno uče, mole, stvaraju nove ideje, savjetuju se te sudjeluju na tematskim predavanjima i radionicama. Regionalni susreti održavaju se dva puta godišnje ili više po potrebi u određenim regijama. Skupljaju se voditelji i timovi određenih gradova. Ovdje se više pažnje daje djelovanju inicijative u tim regijama, na međuljudske odnose i rješavanje poteškoća na bdijenjima.³⁹

Rad inicijative *40 dana za život* je plodonosan. Kao što smo prethodno već naveli, u Hrvatskoj sudjeluje 35 gradova. Među tim gradovima službeno je sudjelovalo oko 11 000 ljudi pred bolnicama i domovima zdravlja. U proteklim kampanjama spašeno je 64 života, za koje se zna. Smanjen je broj pobačaja u nekoliko bolnica.

Iz inicijative su protekli razni programi: program za iscjeljenje rana pobačaja za žene *Oprostom oslobođene*, program za iscjeljenje rana pobačaja za muškarce *Iscjeljenje očeva srca*, program za supružnike koji ne mogu imati djecu *Vikend Srca Marijina* te program za krizmanike i mlade o svetosti ljudske spolnosti i predbračnoj čistoći *Prava ljubav čeka*. Održano je preko 450 edukacijskih tribina. Održavaju se marijanske procesije za život i marijanski koncerti u gradovima koji sudjeluju u Inicijativi. Održavaju se *Jerihonska bdijenja*, neprekinuta sedmodnevna klanjanja pred Presvetim oltarskim sakramentom za zaustavljanje pobačaja u Hrvatskoj i svijetu. Snimanje dokumentarnog filma *40 dana...*, spotova *Život je dragocjen* i *Ulje pomazanja* te albuma *Život, dakle, biraj!* s pjesmama i molitvama za život. Tiskanje knjige *40 dana za život* i molitvenika *Krunica i litanije za život u (pred)bračnoj čistoći*.

Zahvaljujući velikim plodovima u Hrvatskoj, inicijativa *40 dana za život* proširila se na susjedne gradove i države: Ljubljanu (Slovenija), Mostar (Bosna i Hercegovina), Suboticu (Srbija), München i Frankfurt (Njemačka). Također inicijativa u Hrvatskoj ima blagoslov i potporu hrvatskog kardinala i biskupa te pape Franje.⁴⁰

³⁹ Usp. L. DUGAN, *Osobni intervju*, 1.9.2020.

⁴⁰ Usp. 40 DANA ZA ŽIVOT, *Plodovi*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/plodovi/> (15.7.2021.).

Susret s papom Franjom odvio se 2017. godine na Trgu svetog Petra, pri općoj audijenciji. S članovima Inicijative bila je i majka Dalija kojoj je Inicijativa pomogla da odluči roditi svoju kćer Niku, koju je Papa poljubio u čelo i blagoslovio.

Slika 8. Susret s papom Franjom⁴¹

Nacionalni voditelj Inicijative posvjedočio je Papi kako je prisutnost ispred bolnica spasila veliki broj života i poklonio mu dragocjena stopala koja prikazuju stopala djeteta starog 10 tjedana i koja su simbol *Pro-life* pokreta u svijetu.⁴² Papa Franjo zatim je rekao:

„Radite najbolje moguće djelo! Spasite što je više moguće života! Ohrabrujem vas i blagoslivljam svakim blagoslovom. Nema važnijeg od ovog djela, budite ustrajni i puno, puno molite! Hvala vam što činite Božje stvari danas! Papa je uz vas! Molite puno za mene!“⁴³

⁴¹ Izvor: <http://40danazazivot.com/2017/07/31/susret-pape-franje-i-sluzbenih-predstavnika-inicijative/>

⁴² Usp. 40 DANA ZA ŽIVOT, Susret pape Franje i službenih predstavnika Inicijative. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2017/07/31/susret-pape-franje-i-sluzbenih-predstavnika-inicijative/> (30.8.2020.).

⁴³ *Isto*

3. UDRUGA HRVATSKA ZA ŽIVOT

Udruga *Hrvatska za Život* neprofitna je organizacija čiji je cilj promicanje kulture života. Osnovani su je 2014. godine predstavnici inicijative *40 dana za život* u Hrvatskoj kao pravnu osobu preko koje bi obavljali različite pravne poslove koje sama Inicijativa nije mogla.⁴⁴ Udruga svoje sjedište ima na adresi Kajfešov brijeg 12, Zagreb.

Svoje djelovanje ostvaruje preko različitih programa: *Oprostom oslobođene*, *Prava ljubav čeka*, *Vikendi srca Marijinog*, *Centar za život*, *Utrka za život*, *Iscjeljenje očeva srca*, tim za trudnice, majke i obitelji *Nisi sama te* inicijativa *40 dana za život*.

Uz ove programe Udruga izdaje časopis pod nazivom *Pohod*, organizira *Večeri dobročinitelja* i međunarodne konferencije za život nazivom *Život, dakle, biraj!*, marijanske procesije i koncerte, križni put za nerođene, *Jerihonska bdijenja* i provodi nove inicijative *Muževni budite* i *ružarij.com*.

Udruga svojim djelovanjem želi probuditi svijest o apsolutnoj svetosti i dostojanstvu svakog ljudskog života od začeća pa do prirodne smrti. Cilj je promicati te vrijednosti u skladu s objavljenom riječi Božjom i moralnim zakonima Katoličke Crkve. Katolička Crkva izdala je niz dokumenata kojima brani svaki ljudski život, kao što su: *Izjava o izazvanom pobačaju*⁴⁵, *Naputak o poštivanju ljudskog života u nastanku i o dostojanstvu rađanja*⁴⁶, *Donum vitae*, *Enciklika o ispravnoj regulaciji poroda. Humanae vitae*⁴⁷ i *Enciklika o vrijednosti i nepovredivosti ljudskog života. Evangelium vitae*⁴⁸. Udruga *Hrvatska za Život* vodi se moralnim naukom po tim dokumentima. Svrha joj je očuvanje zaštite, dostojanstva i odgovornosti za svaki ljudski život od trenutka začeća do prirodne smrti.⁴⁹

⁴⁴ Usp. P. MILKOVIĆ, *Osobni intervju*, 3.8.2021.

⁴⁵ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Izjava o izazvanom pobačaju*, u: S. LASIĆ, *Pravo na rođenje u učenju Crkve*, Zagreb, 2009.

⁴⁶ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Naputak o poštivanju ljudskog života u nastanku i o dostojanstvu rađanja, Donum vitae*, Zagreb, 1997.

⁴⁷ Usp. IVAN PAVAO II., *Enciklika o ispravnoj regulaciji poroda. Humanae vitae*, Zagreb, 1997.

⁴⁸ Usp. IVAN PAVAO II., *Enciklika o vrijednosti i nepovredivosti ljudskog života. Evangelium vitae*, Zagreb, 2003.

⁴⁹ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *O nama*. Dostupno na: <http://hrvatskazazivot.com/o-nama/> (20.5.2021.).

Udruga se sastoji od mnoštva volontera koji djeluju kroz razne programe i šest zaposlenih osoba. Ante Čaljkušić predsjednik je udruge *Hrvatska za Život* i inicijative *40 dana za život* u Hrvatskoj. Njegova uloga je briga za donatore, donacije te za fizičke i pravne osobe. Petra Milković dopredsjednica je Udruge i izvršna direktorica inicijative *40 dana za život* u Hrvatskoj. Ona je koordinator kampanja i nacionalnih susreta Inicijative u cijeloj Hrvatskoj te se bavi organizacijom i svim poslovima oko međunarodne konferencije za život *Život, dakle, biraj!* te pomaže u drugim projektima Udruge. Lidija Dugan voditeljica je programa *Oprostom oslobođene*, regionalna koordinatorica za Slavoniju inicijative *40 dana za život* i voditeljica *Centra za život* u Vukovaru. Pomaže u programu Iscjeljenje očeva srca i u organizaciji Večeri dobročinitelja. Marija Šošić je regionalna koordinatorica za Dalmaciju inicijative *40 dana za život*, voditeljica *Centra za život* u Splitu i brine o svim štičenicama na području Dalmacije. Dijana Brozović voditeljica je tima za trudnice *Nisi sama* i *Centra za život* u Zagrebu. Bavi se administrativnim poslovima Udruge, vodi brigu o trudnicama kojima pomaže Tim i prvi je kontakt trudnicama koje traže pomoć Inicijative i Udruge. Krunoslav Puškar voditelj je programa *Muževni budite*, glavni urednik časopisa *Pohod* i regionalni koordinator za Sjevernu Hrvatsku, Istru i Kvarner inicijative *40 dana za život*. Obavlja funkcije prevoditelja i lektorira sve što je potrebno Udruzi. Uz sve ove funkcije, svatko od njih pomaže i u drugim programima Udruge te predstavljaju rad Udruge po raznim gradovima Hrvatske kao i Inicijativu po Hrvatskoj i u svijetu.⁵⁰

3.1. Tim za trudnice *Nisi sama*

Trudnicama koje nisu željele niti planirale postati majke, koje su u strahu, šoku, razočaranju najčešće se pobačaj predstavlja kao jedina opcija koju u tom trenutku imaju i one u to vrlo lako povjeruju. Tada njihovo mišljenje formira okolina. Pobačaj se nameće kao normalno i kao ono što rješava njihovu problematičnu situaciju. Često su tu i prijete okoline, tj. obitelji, dečka, muža itd. Žena zbog straha da ne ostane sama, iako ne želi napraviti pobačaj, ga učini.⁵¹ Kako ne bi došlo do takve odluke, Udruga *Hrvatska za Život* želi pokazati trudnicama kako pobačaj nije jedina opcija koju one u tom trenutku imaju te im pomoći na bilo koji način kako bi iskustvo majčinstva postalo lagodnije.

⁵⁰ Usp. P. MILKOVIĆ, Osobni intervju, 3.8.2021.

⁵¹ Usp. D. BROZOVIĆ, Tim za trudnice *Nisi sama*, u: *Pohod* 1(2020.)4., 5-6.

Iako je primarna zadaća Udruge zaštita života od samog začeca, njezino djelovanje ne staje samo pri ženinoj odluci o zadržavanju djeteta, ono tada tek počinje. Trudnice koje razmišljaju o pobačaju uglavnom su ostavljene same, bez podrške, bez ikoga tko bi ih ohrabrio i utješio. A to je upravo ono što im je u tim trenucima potrebno. Tim za trudnice tada daje sve od sebe kako bi se majka osjećala prihvaćenom.

Trudnicama nije uvijek potrebna samo emocionalna podrška, već i financijska, materijala pa i duhovna pomoć. Osim novčanih priloga koje Udruga dobiva od dobročinitelja, mnogi pomažu donacijama: odjeća za bebe i trudnice/majke, pelene, higijenske potrepštine, krevetići, kolica, hrana i mnoge potrepštine koje su potrebne za kvalitetan i dostojanstven život. Uz sve to Udruga, trudnicama koje su izbačene iz vlastitih domova, pronalazi prikladno mjesto stanovanja. Jedna od opcija su kuće udruge *Betlehem* koju vodi pater Marko Glogović. Ukoliko taj smještaj nije moguć, traži se drugo prikladno rješenje. Udruga majkama pokriva stanarinu i režije, a uz to dobivaju i mjesečne poklon bonove za kupovinu hrane.⁵²

Tim za trudnice sastoji se od brojnih ljudi koji odlučuju pomagati majkama volontirajući na razne načine kao što su: prijevoz raznih potrepština, čuvanje djece te financijsko, psihološko i duhovno savjetovanje. Trudnicama se nastoji omogućiti cjelovita moralna, duhovna i materijalna pomoć. Moralna se pomoć nudi razgovorima, savjetima, svjedočanstvima, iskustvima itd., a duhovna putem razgovora sa svećenikom, primanja sakramenata itd.

Pomoć trudnicama ne prestaje ni nakon rođenja djeteta, niti do određene dobi djeteta. Ona se nastavlja dokle je majkama i obiteljima potrebna pomoć. Do sada Udruga je pomogla mnogim trudnicama koje su razmišljale o pobačaju, obiteljima i samohranim majkama koje su se našle u teškoj financijskoj situaciji.⁵³ Cilj je majkama i obiteljima pomoći da se osamostale, zaposle, odnosno da žive lijepo i dostojanstveno.⁵⁴

⁵² Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Tim za trudnice*, (19.6.2018.) Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/tim-za-trudnice-2/> (15.7.2021).

⁵³ Usp. D. BROZOVIĆ, *Tim za trudnice Nisi sama* (2. dio), u: *Pohod 2*(2021.)5., 5-6.

⁵⁴ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Tim za trudnice...*, Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/tim-za-trudnice-2/> (15.7.2021).

3.2. Programi

Svaki program koji je dio udruge *Hrvatska za Život* produkt je oslušivanja potreba ljudi s kojima i za koje Udruga radi. Udruga kroz programe nastoji promovirati vrijednost obitelji, braka, majčinstva i očinstva, što je također dio *Pro-life* pokreta.

3.2.1. *Oprostom oslobođene*

Oprostom oslobođene program je za iscjeljenje rana uzrokovanih post-abortivnim sindromom koji nastaje nakon iskustva spontanog ili izabranog pobačaja.

Post-abortivni sindrom skup je sindroma koji nastupaju kao posljedica doživljenog namjernog ili spontanog pobačaja. Ovim sindromom su u prvom redu pogođene žene koje su proživjele iskustvo pobačaja, no to mogu biti i muškarci kao i dio medicinskog osoblja. Jedan od najvećih razloga nastanka simptoma može biti uporno potiskivanje proživljenog događaja.

Neki od simptoma su:

- Stanje šoka.
- Noćne more i nesanica.
- Fiksiranost na trudnice i malu djecu ili panični strah od susreta s njima.
- Nekontrolirana želja da se doživljeno iskustvo popravi novom trudnoćom.
- Dekoncentracija i hiperaktivnost.
- Snažne reakcije na zvuk usisivača, jer ih to podsjeća na zvuk pobačaja.
- Višestruki pobačaji.
- Ravnodušnost u svakom segmentu života.
- Agresivnost prema ocu djeteta, doktoru koji je izvršio pobačaj, muškarcima općenito ili samoj sebi.
- Frigidnost, seksualne disfunkcije i promiskuitet.
- Dugotrajni i neprolazni osjećaj praznine.
- Depresija, osjećaj krivnje i uprljanosti.
- Teški i duboki osjećaji vlastite bezvrijednosti i samoozljeđivanje.
- Zloupotreba alkohola, lijekova, droge i poremećaji u prehrani.
- Suicidalne misli i pokušaji ubojstva.

Medicina pojam post-abortivnog sindroma ne priznaje i ne poznaje, nije uvršten u leksikon medicinskih pojmova i ne postoji kao dijagnoza. No, to ne znači da ga nema u praksi.⁵⁵

⁵⁵ Usp. L. DUGAN, *Oprostom oslobođene – program iscjeljenja rana pobačaja kod žena*, u: *Pohod* 1(2020.)2., 5-6.

Voditeljica programa *Oprostom oslobođene*, Lidija Dugan, tijekom djelovanja u inicijativi *40 dana za život*, uvidjela je veliku potrebu za brigu oko žena koje su doživjele iskustvo pobačaja te je pokušala pronaći način kako bi ženama pomogla. Naišla je na Američki protestantski program pod nazivom *Forgiven and Set Free*⁵⁶ kojeg je osmislila Linda Cochrane. Nakon kontakta s Lindom i oblikovanjem programa po katoličkom nauku, krenula je s radom.⁵⁷

Program se temelji na grupama podrške pri kojima žene proučavaju biblijske tekstove.⁵⁸ Sastoji se od 8 tematskih cjelina unutar kojih se razmatra Božja riječ. Tu se žene upoznaju s Božjim osobinama, biblijskim likovima i njihovim reakcijama na određene događaje te također sa samim sobom i mogućim stanjima kroz koje je osoba prolazila i još uvijek prolazi. Kroz proučavanje tih cjelina, osoba dolazi do dubljih spoznaja o svom unutarnjem životu, tj. o emocijama, okolnostima, odnosima povezanim s iskustvom pobačaja. To sve dovodi do boljeg razumijevanja sebe i drugih osoba te shvaćanja što je potrebno rješavati i kako nastaviti dalje sa životom.

Program se uvijek provodi u prostorijama crkve, samostanima, pastoralnim centrima, ovisno o načinu provođenja programa. Tri su moguća načina provođenja programa: prvi je način kroz 3 dana u obliku duhovnih vježbi u šutnji, drugi je način kroz 10 tjedana sa susretima jednom tjedno, a treći na način da osoba sama kod kuće prolazi program gdje se jednom tjedno telefonski čuje s nekim od suradnika programa i dijeli svoje molitveno iskustvo.

Program u obliku duhovnih vježbi provodi se dva puta godišnje na raznim lokacijama: Vukovar, Ludbreg Zagreb i Split. Sudionicama programa jamči se diskrecija, povjerljivost, poštovanje, profesionalnost kao i sloboda iznošenja njihovih životnih priča. Svi suradnici ovog programa osobe su koje imaju dugogodišnje iskustvo rada u pokretu za život s dubokim duhovnim, sakramentalnim životom i sposobne su razumjeti teškoće kroz koje žena prolazi.

⁵⁶ *Forgiven and Set Free* je program koji pomaže ženama koje pate od post-abortivnog sindroma kojeg je razvila Linda Cochrane, a temeljen je na biblijskim citatima. Usp. LIVING HOPE CENTERS, *Forgiven and Set Free*. Dostupno na: <https://livinghopecenters.org/classes/forgiven-and-set-free> (12.8.2021.).

⁵⁷ Usp. L. DUGAN, Osobni intervju, 21.7.2021.

⁵⁸ Usp. I. GRBIĆ, „Oprostom oslobođene“ - Liječenje post-abortivnog sindroma: Rane zacjeljuju, životi se obnavljaju!, (16.3.2017.) Dostupno na: <https://laudato.hr/Novosti/Hrvatska/Oprostom-oslobođene-Liječenje-post-abortivnog-sind.aspx> (29.8.2020.).

U programu mogu sudjelovati žene svih dobnih skupina koje su imale iskustvo spontanog ili izabranog pobačaja, bilo prije svega tjedan dana ili 40 i više godina. Program je prilagođen i ženama s iskustvom spontanog pobačaja i s iskustvom namjernog pobačaja. Obrađuju se sve situacije koje jedna majka može proći donoseći životnu odluku, kao i one koje je doživjela žena koja je imala spontani pobačaj. Žene u programu međusobno si pomažu dijeleći vlastita životna iskustva.

Polaznice, većinom na kraju programa, posvjedoče kako su upravo tu primile ono za što su dugo molile i čeznule: mir, radost, razumijevanje, povezanost s djecom koju su izgubile, oprost sebi, žaljenje zbog učinjenog, iskreno i duboko pokajanje koje vodi do olakšanja, temeljita ispovijed itd.

Za program se može saznati preko *Facebook* stranice *Oprostom oslobođene*, web stranice udruge *Hrvatska za Život*, *Facebook* stranica svih gradova u kojima je zastupljena inicijativa *40 dana za život*, putem tribina, predavanja i predstavljanja programa, kao i preko medija. Informacije o terminima programa također se mogu pronaći na *Facebook* stranici *Oprostom oslobođene*, *Instagram*, *Facebook* i web stranicama Udruge i Inicijative te putem e-maila i pozivnog broja programa *Oprostom oslobođene*.⁵⁹

3.2.2. Vikendi srca Marijina

Vikendi srca Marijina program je namijenjen bračnim parovima koji imaju poteškoća sa začecem djeteta. Program je nastao na poticaj patera Marka Glogovića, pokretača udruge *Betlehem* i voditelja ovog programa. Zamišljen je kao molitveno zajedništvo za supružnike željne djece. Sudionici programa smješteni su u kući inicijative *40 dana za život* u Svetačkom Hrašću, a sam program odvija se u Sveticama. U toj kući također stanuju supružnici koji se brinu za kuću i goste. Program se sastoji od svete mise, noćnog bdijenja, kateheza iz Svetog pisma, zajedništva, ispovijedi, razgovora i molitve sa svakim supružnikom.⁶⁰ Susreti se organiziraju za najviše pet parova.

⁵⁹ Usp. L. DUGAN, *Oprostom oslobođene - program iscjeljenja rana pobačaja kod žena* (2. dio), u: *Pohod* 1(2020.)3., 5-6.

⁶⁰ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Vikendi Srca Marijina - za supružnike željne djece*, 13.6.2018. Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/vikendi-srca-marijina-za-supruznike-zeljne-djece/> (15.7.2021.).

Parovima koji imaju problema sa začecem djeteta većina liječnika nudi i nameće potpomognute metode umjetne oplodnje koji su duhovno i moralno štetne za obitelj. Ovaj program specifična je duhovna obnova koja supružnike izvlači iz svakodnevnice kako bi mogli otvoriti svoje srce i um. Ostavlja se prostora supružnicima za otvaranje i molitvu kako bi se mogli opustiti i riješiti osobne stvari, strahove, komplekse, očekivanja te prepustiti sve u Božje ruke. Ne radi se o nikakvom čarobnom liječenju neplodnosti već o prihvaćanju vlastite situacije i prepuštanju te iste situacije u Božje ruke, a ono što će proizaći iz toga je Božja volja.⁶¹ Koordinator programa je Zvonimir Kvesić.⁶²

3.2.3. *Iscjeljenje očeva srca*

Nakon što je program *Oprostom oslobođene* pokrenut uvidjela se potreba za iscjeljivanje rana uzrokovanih pobačajem kod očeva. Muškarce koji pate od ove traume često se ne razumije. Oni također pate od osjećaja bespomoćnosti, boli, straha, tjeskobe, bijesa, krivnje, tuge i depresije.

Sve se više očeva javljalo i tražilo pomoć Udruge te je zbog toga i na poticaj patera Marka Glogovića pokrenut program *Iscjeljenje očeva srca*. To je program za iscjeljenje rana uzrokovanih post-abortivnim sindromom kod očeva koji nastaje nakon iskustva spontanog ili izabranog pobačaja.⁶³ Sastoji se od rada u manjim grupama, u kojima sudionici u trajanju od tri dana prolaze program u šutnji. Program je sastavljen od razmatranja zadanih dijelova iz Svetog pisma, kao temelja ovog programa te kroz ispovijed i svetu misu dolazi do mira, utjehe i olakšanja.⁶⁴

Voditelj programa je Davor Šošić koji je prethodno volontirao u inicijativi *40 dana za život* zajedno sa svojom suprugom koja je koordinatorica inicijative *40 dana za život* za

⁶¹ Usp. I. TAŠEV, VIKENDI SRCA MARIJINA – DUHOVNI SUSRETI ZA PAROVE ŽELJNE DJECE, *Kod njih riječ neplodnost više ne stanuje*, (23.1.2020.) Dostupno na: <https://www.glas-koncila.hr/vikendi-srca-marijina-duhovni-susreti-za-parove-zeljne-djece-kod-njih-rijec-neplodnost-vise-ne-stanuje/> (29.8.2020.).

⁶² Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Vikendi Srca Marijina - za supružnike željne djece*, (13.6.2018.) Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/vikendi-srca-marijina-za-supruznike-zeljne-djece/> (15.7.2021.).

⁶³ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Davor Šošić – Iscjeljenje očeva srca*, (15.1.2021.) Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/iscjeljenje-oceva-srca/> (16.7.2021.).

⁶⁴ Usp. DAVOR ŠOŠIĆ, „Iscjeljenje očeva srca“: „I muškarci pate od rane pobačaja“, (8.9.2019.) Dostupno na: https://muzevnibudite.com/davor-sosic-provoditelj-programa-iscjeljenje-oceva-srca-i-muskarci-pate-od-rane-pobacaja/?fbclid=IwAR3-dXD-eXO4_kwe0-CU16ch8iHzb4PawNgLJj-YOAJTVDjz_MsaJMITuww (29.8.2020.).

Dalmaciju i voditeljica *Centra za život* u Zadru. Sudjelovali su u programu *Vikendi srca Marijina* te se tamo Davor u razgovoru s paterom Glogovićem stavio na raspolaganje za pomoć pobačajem ranjenim očevima. Uz njega u programu sudjeluje i par voditelja različitih gradova inicijative *40 dana za život*.⁶⁵ Program se provodi dva puta godišnje u vrijeme korizmene i jesenske kampanje inicijative *40 dana za život*.⁶⁶ Sudionici se mogu prijaviti putem *Facebook* stranice programa i web stranice udruge *Hrvatska za Život*.⁶⁷

3.2.4. *Prava ljubav čeka*

Živjeti predbračnu čistoću u današnjem svijetu iznimno je zahtjevno i teško jer nam je društvo postalo erotizirano. Ne vidi se smisao života u predbračnoj čistoći i mladi se osjećaju izgubljeno te im je potrebna pomoć, a to je razlog nastanka programa *Prava ljubav čeka*.

Program *Prava ljubav čeka* proizašao iz višegodišnjeg rada voditelja ovog programa i vjeroučitelja Josipa Matezovića s mladima te osobnog istraživanja, proučavanja i življenja predbračne čistoće.⁶⁸ Cilj programa je mlade potaknuti i pokazati kolika se ljepota krije u življenju predbračne čistoće te učvrstiti sve one koji su već izabrali predbračnu čistoću, ali i ohrabriti sve one koji će na taj poziv tek odgovoriti bez obzira na svoju prošlost.⁶⁹ Program sadrži tri različita predavanja o temama teologije tijela i predbračne čistoće, individualnu radionicu, razna svjedočanstva o životu u predbračnoj čistoći te slavljenje Gospodina kroz pjesmu. Mladima se pristupa jednostavno i iskreno, bez osude, prijatnje i filozofiranja. Ističu se mnogi razlozi za življenje predbračne čistoće i usmjerava ih se na promatranje svoje spolnosti kao dara Božjeg. Uz sve to im se iznose konkretni problemi, pitanja s kojima se susreću te kušnje i grijesi na kojima ljudi padaju.

Program se provodi kroz gostovanja u raznim župama. Do sada se provodio u desetak gradova i sela u Dalmaciji, Slavoniji, Podravini i Vojvodini.

⁶⁵ Usp. Iscjeljenje očeva srca – program iscjeljenja rana pobačaja kod muškaraca, u: *Pohod* 1(2020.)1., 5-6.

⁶⁶ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Iscjeljenje očeva srca*, (15.1.2021.) Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/iscjeljenje-oceva-srca/> (16.7.2021.).

⁶⁷ Usp. Iscjeljenje očeva srca – program iscjeljenja rana pobačaja kod muškaraca, u: *Pohod* 1(2020.)1., 5-6.

⁶⁸ Usp. J. MATEZOVIĆ, *Prava ljubav čeka*, u: *Pohod* 2(2021.)6., 5-6.

⁶⁹ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Prava ljubav čeka*, (13.6.2018.) Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/prava-ljubav-ceka/> (17.7.2021.).

Gostovanja ovog programa mogu se dogovoriti preko *Facebook* stranice i *Instagram* profila programa *Prava ljubav čeka* te preko preko e-mail adrese programa i osobne adrese voditelja Josipa Matezovića. Program uz *Facebook* stranicu i *Instagram* profil ima i *YouTube* kanal gdje se mogu pronaći razna video svjedočanstva mladih koji žive u čistoći te video kateheze s temama o predbračnoj čistoći. U sklopu programa izrađuju se majice i krunice te knjiga voditelja ovog programa pod nazivom *Krunica i litanije za život u (pred)bračnoj čistoći*.⁷⁰

Slika 9. Program *Prava ljubav čeka* u Zadru 2019. godine⁷¹

3.3. Portali

U današnjem svijetu imamo mogućnost doticanja velikog broja ljudi kroz virtualni svijet preko raznih internetskih stranica i raširiti svoju poruku u vrlo kratkom roku. Iz tog se razloga udruga *Hrvatska za Život* odlučila na ovakav pothvat kako bi išla dalje od samog osvješćivanja lokalne zajednice i uspjela dotaknuti veći broj ljudi.

3.3.1. *Muževni budite*

Muževni budite prvi je hrvatski portal za katoličke muškarce koji pokušava obnoviti ispravan koncept muževnosti jer je u današnje vrijeme itekako narušen. Portal sadrži par različitih rubrika:

⁷⁰ Usp. J. MATEZOVIĆ, *Prava ljubav čeka...*, 5-6.

⁷¹ Izvor: <https://www.facebook.com/pravaljubavceka/photos/2612640068792185>

Rubrika *Vjera* kroz koju se naglašava duhovna komponenta koja je temelj muževnosti. Rubrika *Ljubav i poštovanje* bavi se muško-ženskim odnosima prije braka i u braku, te je naglasak stavljen i na spolnost. *Muževnost i očinstvo*, koja je središnja rubrika portala, bavi se krizama muževnosti i očinstva, te nastoji ponuditi alate za život u istinskoj muževnosti i očinstvu.

U rubrici *Video i podcast* i rubrici *Kultura* ti će se alati ponuditi putem multimedije. Rubrika *Pro-life* bavi se krizom pobačaja u današnjem svijetu i progovara o tome što muškarac može učiniti kako bi se pobijedila ta kriza. Rubrika *Inicijative* obuhvaća sedam poticajnih inicijativa: Inicijativa *Muževi, ljubite svoje žene* potiče sve muškarce na molitvu i post prve srijede u mjesecu za svoju suprugu ili za buduću ženu; Inicijativa *Što je muškarac bez krunice?* potiče muškarce na svakodnevnu molitvu krunice; Inicijativa *Čisto srce stвори mi, Bože* potiče sve muškarce koji su zarobljeni grijehom bluda i pornografije na molitvu i post treće srijede u mjesecu za njihovo oslobođenje; Inicijativa *Muškarci za Život* potiče na molitvu za nerođenu djecu i za iscjeljenje srca očeva koji su ranjeni pobačajem; Inicijativa *Združena braća* naglašava važnost okupljanja muškaraca u muškim molitvenim zajednicama i važnost molitve za druge; Inicijativa *Biblija kroz 365 dana* potiče muškarce na svakodnevno čitanje i razmatranje Božje riječi. Rubrika *Sport, prehrana i tjeļovježba* bavi se poticanjem za brigu o tjelesnom zdravlju. Posljednja rubrika *Događaji i hodočašća* informira posjetitelje portala o nadolazećim događajima i hodočašćima.

Uz ovaj portal, inicijativa *Muževni budite* organizira online konferencije katoličkih muškaraca pod nazivom *Budi muškarac*. Do sada su organizirane dvije takve konferencije preko aplikacije *Zoom*. Prva konferencija održala se 12. studenog 2020. godine⁷², a druga od 25. do 27. lipnja 2021. godine.⁷³ Obje konferencije obilježene su kvalitetnim i aktualnim temama o kojima su progovorili brojni stručni govornici.

⁷² Usp. UREDNIŠTVO, *Prva online konferencija za katoličke muškarce „Budi muškarac“*, (5.11.2020.) Dostupno na: <https://muzevniбудite.com/prva-online-konferencija-za-katolicke-muskarce-budi-muskarac/#> (4.8.2021.).

⁷³ Usp. UREDNIŠTVO, *Prijavi se na 2. Online konferenciju katoličkih muškaraca*, (18.6.2021.) Dostupno na: <https://muzevniбудite.com/prijavi-se-na-2-online-konferenciju-katolickih-muskaraca/> (4.8.2021.).

3.3.2. *Krunicom za pobjedu kulture života*

Udruga *Hrvatska za Život* u lipnju 2021. godine pokrenula je portal *ružarij.com*. To je inicijativa svakodnevne molitve Gospine krunice čiji je cilj prestanak pobačaja u Hrvatskoj i svijetu. Kroz portal Udruga želi potaknuti svoje molitelje i podupiratelje na svakodnevnu molitvu Gospine krunice kako bi se postigao cilj. Ideja je da portal postane središnje mjesto na kojima bi molitelji našli informacije o tome kako se moli Gospina krunica i mjesto gdje bi mogli više upoznavati Gospu kroz razne tekstove i slike te također upoznavati manje poznate pobožnosti i razna Gospina svetišta. Misija stranice je preko Gospe doći Kristu, odnosno imati bolji odnos s Majkom Kristovom. Poticaj za pokretanje portala je nadahnuće Gospinom porukom iz Fatime da se uz pokoru i molitvu krunice mogu zaustaviti čak i ratovi. Plan je jednom mjesečno pozvati molitelje na zajedničku molitvu Gospine krunice s nakanom za pobjedu kulture života u Hrvatskoj. Urednik portala *ružarij.com* je Vid Milković.⁷⁴

3.4. Projekti

Uz sve prethodno navedene programe i portale iz udruge *Hrvatska za Život* proizišlo je još raznih projekata preko kojih se nastoji očuvati i izgraditi kultura života.

3.4.1. *Centar za život*

Centar za život je prostor udruge *Hrvatska za Život* i inicijative *40 dana za život*. Služi kao uredski prostor, kao pomoć i savjetodavno mjesto za trudnice te kao pomoć osobama koje pate od post-abortivnog sindroma i bračnim parovima koji imaju problema s plodnošću.⁷⁵ U prostoru se provodi većina programa udruge *Hrvatska za Život*, kao što su: grupe za žene i muškarce koji pate od post-abortivnog sindroma, seminari za parove koji žele imati djecu i razne edukativne radionice za djecu i roditelje. Također, *Centar za život* služi i kao skladište za donacije za pomoć trudnicama i majkama u potrebi.⁷⁶

⁷⁴ Usp. V. MILKOVIĆ, *Krunicom za pobjedu kulture života*, u: *Pohod* 1(2020.)4., 7-8.

⁷⁵ Usp. Udruga „*Hrvatska za život*” otvorila svoj prvi *Centar za život*, (19.12.2017.) Dostupno na: <https://www.prolife.hr/hrvatska/udruga-hrvatska-za-zivot-otvorila-svoj-prvi-centar-za-zivot/> (29.8.2020.).

⁷⁶ Usp. T. MAROVIĆ, *U splitskom Varošu otvoren Centar za život, mjesto na koje će se moći obratiti sve osobe koje imaju dvojbe ili traume izazvane pobačajem*, (23.6.2020.) Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/split/u-splitskom-varosu-otvoren-centar-za-zivot-mjesto-na-koje-ce-se-moci-obratiti-sve-osobe-koje-imaju-dvojbe-ili-traume-izazvane-pobacajem-1028084> (17.7.2020.).

Prvi *Centar za život* otvoren je 2017. godine u Zagrebu, a nakon njega potreba za centrom se proširila te su otvorena još četiri centra na različitim mjestima u Hrvatskoj. 2020. godine otvoren je u Splitu, a u 2021. godini otvoreni su u Zadru, Vukovaru i Vinkovcima.⁷⁷

3.4.2. *Utrka za život*

Utrka za život jedan je od projekata udruge *Hrvatska za Život* čiji je cilj osvješćivanje javnosti o važnosti i svetosti svakog ljudskog života od začeca do prirodne smrti te o poziciji majki i očeva u hrvatskome društvu. Ovakav način osvješćivanja hrvatske zajednice prvi puta organiziran je 8. rujna 2018. godine u Zagrebu. Druga utrka je održana 1. lipnja 2019. godine, treća 20. lipnja 2020. godine, a četvrta 5. lipnja 2021. godine. Svaka od ovih utrka svoj start i cilj imala je na jezeru Bundek. Ovaj prvi sportski projekt Udruge pokazao se kao odličan način da se pojedinca potakne na zdrav život i u isto vrijeme da taj isti pojedinac svojim sudjelovanjem podigne svijest o vrijednosti svakog ljudskog života.⁷⁸ Staza Utrke dugačka je oko 6 500 metara. Početak joj je kod ljetne pozornice na Bundeku, od koje se dalje proteže na Savski nasip i nastavlja prema pješačkom Savskom mostu te se od tog mosta staza dalje nastavlja s druge strane preko Savskog nasipa pa sve do Mosta slobode preko kojeg se staza ponovno vraća na Bundek do cilja koji je kod ljetne pozornice. Organizatori na poseban način pozivaju da u Utrci sudjeluju rekreativni i profesionalni sportaši, roditelji s djecom te pojedinci treće životne dobi. Prva tri trkača ili trkačice u skupini za djecu i skušini za odrasle svake godine su nagrađeni prigodnim nagradama. Utrku obogaćuju i gosti iznenađenja koji svoj život posvećuju brizi za trudnice, majke i očeve s djecom u potrebi. Za sudjelovanje u ovoj Utrci kotizacija, tj. donacija je simboličnih 50 kn. Za taj iznos svaki sudionik utrke dobiva poklon majicu i lagani obrok s vodom, a preostali iznos kotizacije iskorištava se za potrebe i pomoć majkama, trudnicama i njihovoj djeci o kojima se brine Udruga. Prijave za Utrku svake godine objavljene su na web stranici Udruge i na *Facebook* stranici *Utrka za život*. Provoditelj ovog programa je Damir Luka Saftić.⁷⁹

⁷⁷ Usp. P. MILKOVIĆ, Radosni smo kada saznajemo da je spašen dječji život, u: *Pohod* 2(2021.)6., 3-4.

⁷⁸ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Utrka za život*, (1.9.2018.) Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/utrka-za-zivot/> (29.8.2020.).

⁷⁹ Usp. 3. utrka za život, u: *Pohod* 1(2020.)2., 7-8.

Slika 10. *Utrka za život* 2020. godine⁸⁰

3.4.3. *Večeri dobročinitelja*

Udruga *Hrvatska za Život* svake godine u veljači održava *Večeri dobročinitelja*. One se održavaju u Čakovcu, Dubrovniku, Koprivnici, Osijeku, Slavonskom Brodu, Splitu, Vinkovcima, Vukovaru i Zagrebu. Udruga, budući da je neprofitna, financirana je isključivo donacijama. *Večeri dobročinitelja* organiziraju se radi susreta s dobročiniteljima koji pružaju financijsku pomoć Udruzi i svim njenim pothvatima. Tom prilikom Udruga zahvaljuje na njihovoj podršci i pokazuje na koji su način utrošena darovana sredstva te koji su budući planovi i ciljevi ulaganja.

Udruga dobivena sredstva upotrebljava za:

- Razne potrebe trudnica, majki, očeva i djece, kao što su npr. stanarina, režije, prehrambene, higijenske i kućanske potrepštine, lijekovi, obrazovanje itd.
- Centar za život i savjetovanište za trudnice u Zagrebu, Splitu, Zadru, Vinkovcima i Vukovaru.
- Podizanje spomenika Ružici Markobašić u Vukovaru, trudnici stradaloj u Domovinskom ratu.
- Održavanje korizmenih i jesenskih kampanja inicijative *40 dana za život*.
- Putni troškovi.
- Pet zaposlenika na puno radno vrijeme.
- Honorari (mjesečno ili povremeno).
- Djelovanje Udruge i širenje *Inicijative 40 dana za Život* u Hrvatskoj i izvan nje.
- Edukativne tribine (oko 100 tribina godišnje).
- Programi: *Oprostom oslobođene*, *Iscjeljenje očeva srca*, *Vikendi srca Marijina*.

⁸⁰ Izvor: <http://hrvatskazazivot.com/odrzana-3-utrka-za-zivot/>

- Projekt *Muževni budite* koji promiče autentičnu katoličku muževnost i očinstvo.
- Audiovizualne publikacije (pjesme i filmovi: Igrani film *Ljubav mi te dovela* i novi glazbeni album).
- Promotivni materijali. Dizajniranje i održavanje svih web stranica .
- Promicanje pro-life kulture na društvenim mrežama.
- Obrazovanje voditelja i članova organizacijskih timova.
- Održavanje međunarodne konferencije za život *Život, dakle, biraj!*, marijanskih procesija i marijanskih koncerata, te provođenje *Jerihonskih bdjenja*.
- Održavanje Utrke za život.
- Uredski troškovi.

Tom prilikom dobročinitelji također mogu čuti lijepa svjedočanstva o spašenim životima, upoznati majke i djecu kojima pomaže Udruga.⁸¹ Prva takva večer održana je 2015. godine u Zagrebu.⁸² *Večeri dobročinitelja* održavaju se u velikim salama hotela i drugih ugostiteljskih objekata uz prigodnu večeru ili zakusku. Odaziv je dosta velik, godišnje se zna okupit i po nekoliko tisuća uzvanika. No, kako je novonastala situacija s pandemijom onemogućila skupljanje velikog broja ljudi u zatvorenom prostoru, Udruga je odlučila *Večeri dobročinitelja* organizirati putem interneta. Na svakoj večeri dobročinitelja, bila ona kontaktno ili online, pozivaju se dobročinitelji na daljnju suradnju i podržavanje.⁸³

Slika 11. *Večer dobročinitelja* 2020. godine u Zagrebu⁸⁴

⁸¹ Usp. L. DUGAN, S vama izgrađujemo kulturu života, u: *Pohod* 2(2021.)6., 7-8.

⁸² Usp. P. MILKOVIĆ, Osobni intervju, 3.8.2021.

⁸³ Usp. L. DUGAN, S vama izgrađujemo kulturu života..., 7-8.

⁸⁴

Izvor:

<https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.Hrvatska/photos/pcb.2325386141055327/2325384667722141/>

3.4.4. Međunarodne konferencije za život u Zagrebu

Međunarodnu konferenciju za život *Život, dakle, biraj!* organizira već po treći put udruga *Hrvatska za Život*. Namjera je okupiti zalagatelje za život od prirodnog začeca do prirodne smrti koji, kroz svoja predavanja, nude vlastite odgovore na pitanja o rješenju pobačaja u domovini i svijetu. Sve okupljene sudionike potiču na daljnju borbu za život.

Prva međunarodna konferencija za život *Život, dakle, biraj!* održana je u Zagrebu od 27. do 29. travnja 2018. godine u hotelu *Westin*. Druga međunarodna konferencija za život održana je u istom mjestu od 3. do 5. svibnja 2019. godine.⁸⁵ Od 1. do 3. svibnja trebala je biti održana i treća konferencija, ali zbog nastalih problema s pandemijom odgođena je i održana online preko stranice *mkzivotdaklebiraj.com* od 21. do 23. svibnja 2021. godine.⁸⁶ Teme svake konferencije su raznolike i zanimljive, a govornici su pozvani iz različitih dijelova svijeta. Kroz tri dana sudionici mogu čuti više o inicijativi *40 dana za život*, iskustvima borbe za život iz različitih dijelova svijeta, predbračnoj i bračnoj čistoći, prirodnom planiranju obitelji, problemu kontracepcije, praksi rada s trudnicama i majkama, radu sa supružnicima koji imaju poteškoća sa začecem, izlječenju rana pobačaja kod muškaraca i žena itd. Veliki doprinos konferenciji su govornici koji u svojim predavanjima kroz razne teme nude savjete za uspjeh u određenom području zalaganja za život te brojna svjedočanstva pojedinaca i bračnih parova o iskustvima u borbi za život.⁸⁷

Prva međunarodna konferencija, održana 2018. godine, okupila je brojne sudionike iz svih dijelova svijeta: Južnoafričke Republike, Indije, Austrije, Slovačke, Mađarske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Irske, Engleske, Francuske, Austrije, Poljske te Hrvatske.⁸⁸ Teme ove konferencije bile su „predbračna čistoća i program za mlade *Prava ljubav čeka*, bračna čistoća i ljubav, teologija tijela i svetost spolnosti, vrijednost majke i vrijednost i važnost oca, briga za majke i njihove obitelji, problem kontracepcije, prirodno planiranje

⁸⁵ Usp. 3. međunarodna konferencija za život „Život, dakle, biraj!“, u: *Pohod* 1(2020.)1., 9-10.

⁸⁶ Usp. INFORMATIVNA KATOLIČKA AGENCIJA, 3. *Međunarodna konferencija za život „Život, dakle, biraj!“*. Dostupno na: <https://ika.hkm.hr/najave/3-medunarodna-konferencija-za-zivot-zivot-dakle-biraj/> (15.7.2021.).

⁸⁷ Usp. 3. međunarodna konferencija za život „Život, dakle, biraj!“..., 9-10.

⁸⁸ Usp. 40 DANA ZA ŽIVOT, *Uspješno završila prva Međunarodna konferencija za život u Zagrebu „Život, dakle, biraj!“*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2018/05/02/uspjesno-završila-prva-medunarodna-konferencija-za-zivot-u-zagrebu-zivot-dakle-biraj/> (27.8.2020.).

obitelji uz najbolju i znanstveno provjerenu metodu *FertilityCare*⁸⁹, problem umjetne oplodnje, kirurški pobačaj, inicijativa *40 dana za život*, snaga molitve i posta, post-abortivni sindrom i program za iscjeljenje rana pobačaja *Oprostom oslobođene*, borba za Život i kulturu Života u Mađarskoj, Sjevernoj Irskoj, Indiji, Engleskoj, Poljskoj i Njemačkoj, znanost i početak ljudskog života, duhovna strana pobačaja, pravno zalaganje za život te konkretni alati za uspjeh.”⁹⁰

Slika 12. Prva međunarodna konferencija *Život, dakle, biraj!* u Zagrebu⁹¹

Druga međunarodna konferencija za život *Život, dakle, biraj!*, na kojoj se okupilo 130 sudionika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine Španjolske, Slovačke i Indije, održana je 2019. godine.⁹² Teme i ove konferencije bile su raznolike: „predbračna i bračna čistoća, prirodno planiranje obitelji, rad sa supružnicima koji ne mogu imati djecu, posvajanje kako u praksi izgleda rad s trudnicama i majkama, izlječenje rana pobačaja kod muškaraca i žena, a o iskustvima borbe za život govorili su gosti iz Sjedinjenih Američkih Država, Kolumbije,

⁸⁹ *FertilityCare* “je jedna od suvremenih metoda prirodnog planiranja obitelji koja je znanstvena i standardizirana, te pouzdana i zdrava. Ona uključuje program edukacija kojim se podučava žene i parove pratiti i bilježiti znakove svoje plodnosti.”. FERTILITY CARE, «FertilityCare sustav». Dostupno na: <https://www.fertilitycare.hr/fertilitycare-sustav/> (12.8.2021.)

⁹⁰ 40 DANA ZA ŽIVOT, *Uspješno završila prva Međunarodna konferencija za život u Zagrebu „Život, dakle, biraj!“*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2018/05/02/uspjesno-završila-prva-medunarodna-konferencija-za-zivot-u-zagrebu-zivot-dakle-biraj/> (27.8.2020.).

⁹¹ Izvor: <http://hrvatskazazivot.com/prva-medunarodna-konferencija-prolife/>

⁹² Usp. 40 DANA ZA ŽIVOT, *2. Međunarodna konferencija za život nadmašila sva očekivanja!* Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2019/05/08/2-medunarodna-konferencija-za-zivot-nadmasila-sva-ocekivanja/> (27.8.2020.).

Makedonije i Austrije“.⁹³ Ova konferencija bila je posebna po tome što su dodijeljena priznanja i zahvale pro-life seniorima.⁹⁴

Slika 7. Druga međunarodna konferencija *Život, dakle, biraj!* u Zagrebu⁹⁵

Treća međunarodna konferencija za život održana je 2021. godine online preko stranice *mkzivitdaklebiraj.com*. Program i ove, kao i svake konferencije, bio je raznolik. Govorilo se o temama bioetike, kontracepcije, posvajanja, prenatalne dijagnostike i mnogim drugim temama. Sudjelovali su govornici iz Kolumbije, Nigerije, Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Italije te također iz Hrvatske.⁹⁶

3.4.5. *Pohod*

Časopis *Pohod* prvi je hrvatski pro-life časopis. *Pohod* je tromjesečnik koji je prvi put tiskan početkom veljače 2020. godine. Časopis ima 16 stranica koje su ispunjene bogatim, raznolikim i zanimljivim sadržajem koji slavi kulturu života.⁹⁷

⁹³ 40 DANA ZA ŽIVOT, 2. *Međunarodna konferencija za život nadmašila sva očekivanja!* Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2019/05/08/2-medunarodna-konferencija-za-zivot-nadmasila-sva-ocekivanja/> (27.8.2020.).

⁹⁴ Usp. *Isto*

⁹⁵

Izvor: <https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.Hrvatska/photos/a.1376306129296671/2109591369301473>

⁹⁶ Usp. INFORMATIVNA KATOLIČKA AGENCIJA, 3. *Međunarodna konferencija za život "Život, dakle, biraj!"*. Dostupno na: <https://ika.hkm.hr/najave/3-medunarodna-konferencija-za-zivot-zivot-dakle-biraj/> (15.7.2021.).

⁹⁷ Usp. HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Časopis Pohod*. Dostupno na: <http://hrvatskazivot.com/category/casopis-pohod/> (20.7.2021.).

Predsjednik udruge *Hrvatska za Život* Ante Čaljkušić u svojoj uvodnoj riječi u prvom broju istaknuo je: „Vjerujem da će i ovaj magazin biti jedan od uspješnih načina navješćivanja radosne vijesti, pohoda brojnih srdaca koja će se nakon susreta s Kristom oduševiti za život i Njegovu ljubav. Vjerujem da ćemo i preko ovoga magazina spasiti mnoge živote i duše, umnožiti broj aktivnih volontera i razvijati izgradnju kulture života, a sve snagom i milošću Duha Svetoga! Pohodite ljude ovim magazinom po cijeloj Hrvatskoj!“⁹⁸ Časopis su poduprle mnoge javne osobe poput Marka Glogovića, Vice Batarela, Bosiljke Bačure i Dražena Bušića, ali i mnogih istaknutih stranih zagovornika *Pro-life* pokreta kao što su: Pamela Delgado iz inicijative *40 dana za život* u Kolumbiji, Robert Colquhoun iz inicijative *40 dana za život* u Velikoj Britaniji i Sue Thayer iz inicijative *40 dana za život u Americi*, ali i mnogi drugi. Prvi broj časopisa tiskan je u nakladi od 3 000 primjeraka, a svakim novim brojem naklada raste. Časopis trenutno ima šest brojeva. Osim tiskanog primjera, na web stranici Udruge mogu se naći u digitalnom obliku svi brojevi časopisa.

Cilj svakog broja je ponuditi čitatelju aspekt borbe za život, a u tim se aspektima i sam čitatelj može prepoznati. *Pohod* osobito želi naglasiti vid pro-life borbe kroz oči različitih osoba. Glavni urednik časopisa Krunoslav Puškar u petom broju časopisa donosi: „Oduvijek sam želio biti glavnim urednikom nekog znanstvenog časopisa u nadi da ću tako služiti akademskoj zajednici, no danas znam da nema ništa znanstvenije od činjenice da svaki ljudski život počinje začecem i da se za njega vrijedi boriti.“⁹⁹

Sudeći po svemu ovome što smo do sada iznijeli, vidimo da je za rad u udruzi *Hrvatska za Život* potrebno imati puno ljubavi i strpljenja prema bližnjemu. Ovo djelovanje jedino je moguće zahvaljujući volonterima i djelatnicima svih inicijativa i programa Udruge, koji se nesebično darivaju za druge. Kako bi bolje upoznali sudionike inicijative *40 dana za život* prikazat ćemo u slijedećoj cjelini rezultate anketnog istraživanja o njihovom realnom stanju i aktivnosti.

⁹⁸ *Isto*

⁹⁹ Usp. K. PUŠKAR, Riječ glavnog urednika, u: *Pohod* 2(2021.)5., 2.

4. PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA REALNOG STANJA I AKTIVNOSTI SUDIONIKA U INICIJATIVI 40 DANA ZA ŽIVOT

U ovom dijelu diplomskog rada prikazat ćemo istraživanje o realnom stanju i aktivnosti sudionika inicijative *40 dana za život*.

4.1. Cilj istraživanja

Inicijativa *40 dana za život*, suočena je s raznim direktnim ili indirektnim napadima od strane neistomišljenika. Često se molitelje Inicijative stigmatizira kako su neobrazovani, priglupi, nezaposleni, bez djece, te kako nemaju pametnijeg posla nego stajat pred bolnicama. Iz tog razloga je nastalo ovo istraživanje kako bi opovrgnuli te neistinite tvrdnje.

4.2. Metoda istraživanja i uzorak

Istraživanje se provodilo anonimno, preko *Google* online ankete, koja se sastojala od 24 pitanja. Pitanja nisu podijeljena po specifičnim grupama, već su sastavljena u svrhu dokazivanja stvarnosti sudionika Inicijative, odnosno istine. To su pitanja koja se odnose na opća obilježja ispitanika (spol, dob, završeni stupanj obrazovanja, zaposlenost i pripadnost Crkvi), obiteljski život (brak i djeca), vjerski život (aktivnost u župi i pohađanje sv. mise), pro-life, sudjelovanje u Udruzi *Hrvatska za život*, te izazovi i blagoslovi sudjelovanja u Inicijativi.

Online anketa poslana je organizacijskim timovima i voditeljima inicijative *40 dana za život* u svim gradovima koji provode Inicijativu. Oni su anketu prosljedili moliteljima u svojim gradovima.

Zaprimljena su 157 odgovora, od kojih je 79% osoba ženskog spola i 21% osoba muškog spola.

4.3. Rezultati istraživanja

4.3.1. Dob

Odgovori na ova pitanja podijeljeni su u šest kategorija:

1. 15 do 20 godina - 3,33%
2. 21 do 30 godina - 8,89%
3. 31 do 40 godina - 12,22%

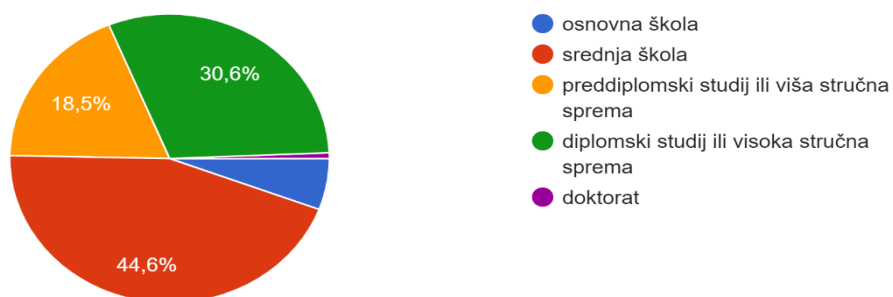
4. 41 do 50 godina - 20%
5. 51 do 60 godina - 28,89%
6. 61 i više godina - 26,67%

Iz ovog vidimo kako se najviše ispitanika nalazi u dobnom okviru između 51. do 60. godine života, a najmanje ispitanika pripada skupini koja se proteže od 15. do 18. godine života.

4.3.2. Završen stupanj obrazovanja

Pod pitanjem o završenom stupnju obrazovanja bilo je ponuđeno pet mogućih odgovora: osnovna škola, srednja škola, preddiplomski studij ili viša stručna sprema, diplomski studij ili visoka stručna sprema i doktorat.

Grafikon 1. Završeni stupanj obrazovanja

Iz ovog grafikona možemo iščitati kako 44,6% ispitanika ima završenu srednju školu, njih 30,6% ima završeni diplomski studij ili visoku stručnu spremu, a 18,5% ispitanika ima završeni preddiplomski studij ili višu stručnu spremu.

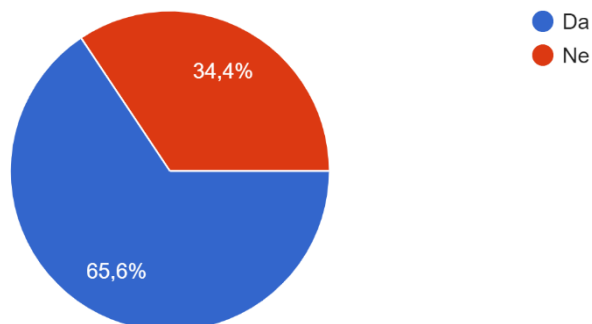
Ono što ne možemo iščitati iz ovog grafikona je postotak ispitanika koji imaju završenu samo osnovnu školu i onih koji imaju završen doktorat, jer je njihov postotak izrazito mali u odnosu na ostale ponuđene odgovore.

5,7% ispitanika ima završenu osnovnu školu, a 0,6% ispitanika ima završen doktorat. Iz ovoga možemo zaključiti, ono što nam je i cilj dokazati, da sudionici inicijative *40 dana za život* nisu neobrazovane osobe jer njih 49,7 % ima završen neki oblik više škole.

4.3.3. Zaposlenost

Pod pitanjem „Jeste li zaposleni?“ bila su ponuđena samo dva odgovora: da i ne.

Grafikon 2. Zaposlenost

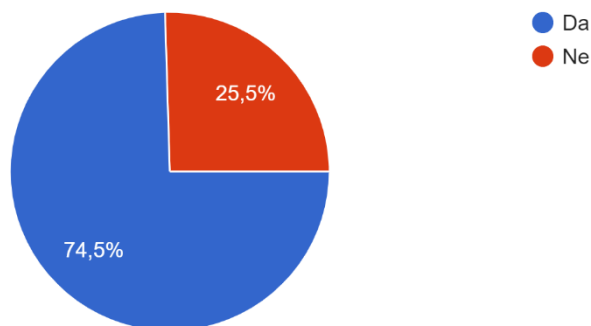

Iz grafikona možemo iščitati kako je više od pola ispitanika u radnom statusu. 65,6% ispitanika odgovorilo je potvrdno na ovo pitanje, njih 34,4% nepotvrdno. Ovdje valja napomenuti kako među ispitanicima ima dosta umirovljenika i učenika/studenata, to možemo zaključiti iz odgovora na pitanje o dobi ispitanika.

4.3.4. Crkveni brak

Na pitanje „Jeste li u crkvenom braku?“ moglo se odgovoriti samo potvrdno ili nepotvrdno.

Grafikon 3. Crkveni brak

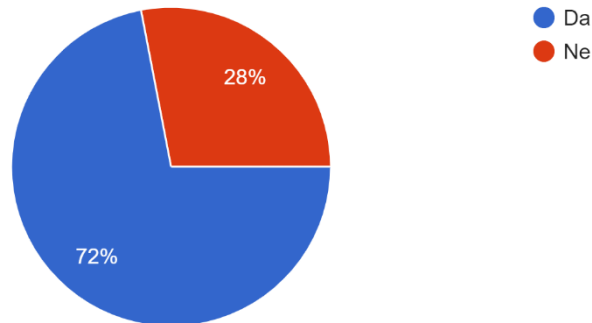

Grafikon nam pokazuje kako je tri četvrtine ispitanika u crkvenom, sakramentalnom braku, odnosno njih 74,5%, a jedna četvrtina, odnosno 25,5% ispitanika nije u crkvenom, sakramentalnom braku.

4.3.5. Djeca

Ovdje navodimo dva pitanja iz anketnog upitnika. Prvo pitanje je „Imate li dijete/djecu?“ na koje se kao i u prethodnim pitanjima moglo odgovoriti potvrdno ili nepotvrdno.

Grafikon 4. Djeca

Iz ovog grafikona se može iščitati kako 72% ispitanika ima djecu, dok 28% ispitanika nema.

Drugo pitanje „Koliko djece imate?“, ispunjavali su samo oni koji su na prethodno pitanje odgovorili potvrdno. Ispitanici su pod ovim pitanjem mogli sami napisati broj njihove djece. Odgovori:

1. Jedno dijete - 11,5%
2. Dvoje djece - 32,74%
3. Troje djece - 29,2%
4. Četvero djece - 16,81%
5. Petero djece - 7,97%
6. Šestero djece - 0,89%
7. Devetero djece - 0,89%

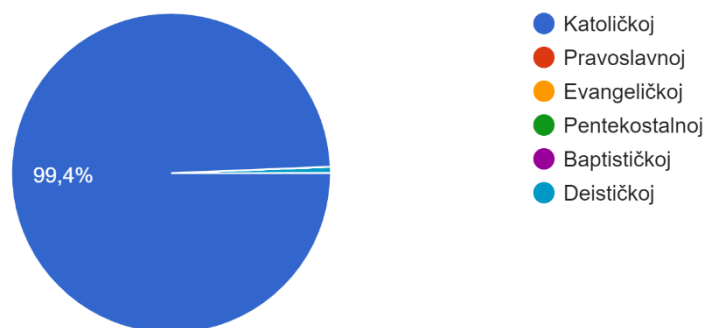
Iz gore navedenog vidimo kako najveći broj ispitanika, njih 29,20%, je napisalo da imaju dvoje djece, a najmanji broj ispitanika su oni koji su napisali da imaju šestero djece i oni koji su napisali da imaju devetero djece.

Možemo onda zaključiti kako je neistinita teza da sudionici Inicijative nemaju djece, jer iz prethodno navedenog vidimo kako 55,05% njih ima više od dvoje djece.

4.3.6. Vjersko opredjeljenje

Ovo pitanje uvršteno je u anketu iz razloga što je inicijativa *40 dana za život* ekumenska inicijativa. Pod pitanjem „Kojoj kršćanskoj Crkvi/zajednici pripadate?“ ponuđeno je sedam različitih odgovora: katoličkoj, pravoslavnoj, evangeličkoj, pentekostalnoj, baptističkoj i ostalo. Pod odgovor ostalo ispitanici su mogli sami napisati naziv svoje Crkve/zajednice ako nije prisutno među ponuđenim odgovorima.

Grafikon 5. Pripadnost kršćanskoj Crkvi/zajednici

Iz ovog grafikona možemo iščitati kako većina ispitanika pripada Katoličkoj Crkvi, osim njih 0,6%, odnosno jedan sudionik je pod ponuđeni odgovor ostalo napisao da je deist.

Ishod ovog pitanja nije začuđujući jer Hrvati po posljednjem popisu stanovnika većinski pripadaju Katoličkoj Crkvi.

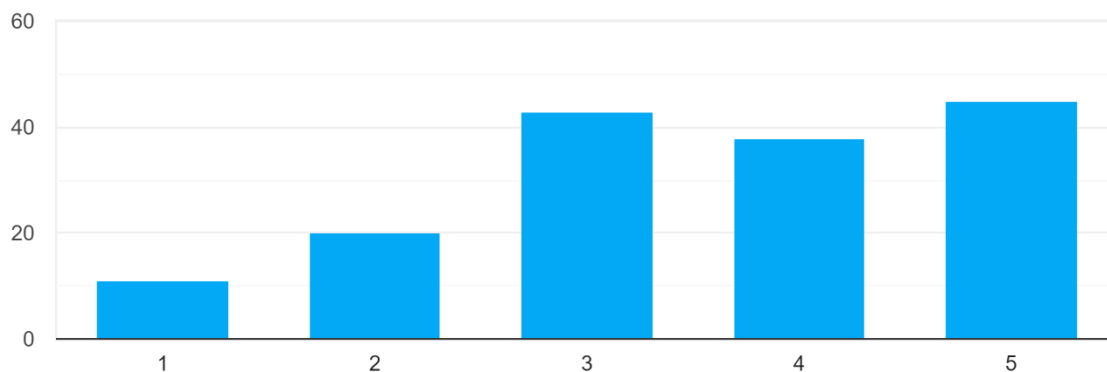
4.3.7. Aktivnost u vlastitoj župnoj zajednici i pohađanje svete mise

Ovdje je cilj ispitati vode li sudionici inicijative *40 dana za život* aktivan vjerski život.

Pod pitanjem „Jeste li aktivni u radu Vaše župne zajednice?“ moglo se odgovoriti skalom od 1 do 5, gdje 1 predstavlja „Nisam uopće zadovoljan“, a 5 „Sudjelujem u raznim aktivnostima župe“.

1. 1 - 7%
2. 2 - 12,7%
3. 3 - 27,4%
4. 4 - 24,2%
5. 5 - 28,7%

Grafikon 6. Aktivnost u vlastitoj župnoj zajednici

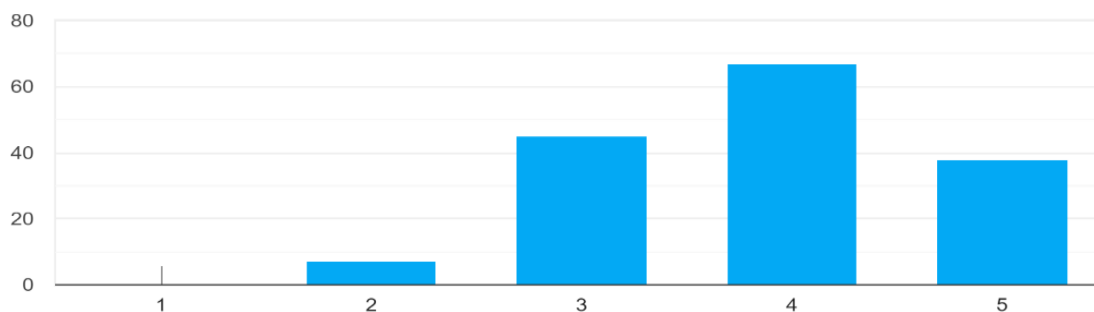

Možemo zaključiti da je velik broj ispitanika, njih 80,3%, više-manje aktivno u vlastitoj župnoj zajednici.

Pod pitanjem „Koliko često pohađate svetu misu?“ također je bila ponuđena skala od 1 do 5, gdje 1 predstavlja „Nikad“, a 5 „Svaki dan“.

1. 1 - 0%
2. 2 - 4,5%
3. 3 - 28,7%
4. 4 - 42,7%
5. 5 - 24,2%

Grafikon 7. Pohađanje svete mise

Iz grafikona vidimo kako velik broj njih pohađa barem jednom tjedno svetu misu.

Iz svega toga možemo zaključiti kako barem ovi sudionici Inicijative koji su ispitani vode aktivan vjerski život.

4.3.8. Početak ljudskog života

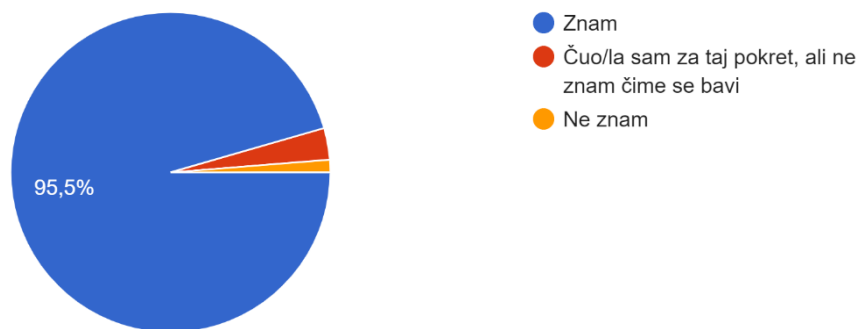
U ovoj anketi, jedno od postavljenih pitanja je „Kada započinje ljudski život?“. Iako je svakom pro-life aktivistu ili volonteru bilo kakve pro-life inicijative/udruge ovo pitanje potpuno suvišno u anketi, jer svaki od njih zna za što se bori ili zalaže. Pitanje je postavljeno radi pokazivanja dosljednosti i ozbiljnosti tih ljudi jer svi imaju isti odgovor na ovo pitanje, a to je da život započinje začecem. Za razliku od suprotne strane *Pro-choice*¹⁰⁰, koja se nikad ne može dogovoriti oko odgovora na ovo pitanje, iako je znanstveno dokazano da život počinje začecem. Svaki od pro-choice aktivista iznosi vlastiti odgovor i time sami određuju granicu abortusa što pokazuje njihovu nedosljednost i neistinitost njihove tvrdnje.

100% ispitanika je kao odgovor na ovo pitanje napisalo začecem.

4.3.9. Pro-life pokret

Na pitanje „Znate li što je to *Pro-life* pokret?“ ponuđeni su odgovori: znam, čuo/la sam za taj pokret, ali ne znam čime se bavi i ne znam.

Grafikon 8. *Pro-life* pokret

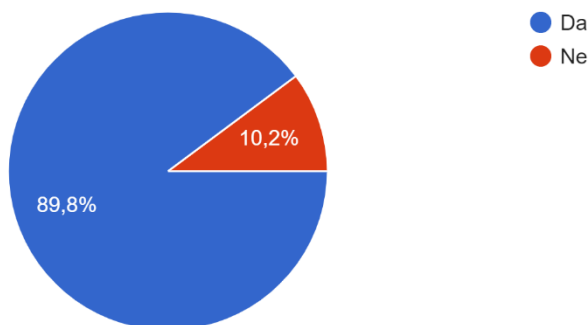
Iz grafikona možemo iščitati kako 95,5% ispitanika zna što je *Pro-life* pokret. Ono što ovaj grafikon ne prikazuje, iz razloga što je mali postotak, da je 3,2% ispitanika čulo za pokret, ali ne zna čime se bavi, a njih 1,3% nije znalo što je to *Pro-life* pokret.

¹⁰⁰ *Pro-choice* je pokret koji vjeruje da žena ima zakonsku osnovu i temeljno pravo izabrati pobačaj. Usp. [ENCYCLOPEDIA.COM](https://www.encyclopedia.com/history/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/pro-choice-movement), Pro-Choice Movement. Dostupno na: <https://www.encyclopedia.com/history/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/pro-choice-movement> (13.8.2021.).

4.3.10. Pobačaj

Pod pitanjem „Znate li nekoga tko je počinio abortus?“ ponuđena su dva odgovora: da i ne.

Grafikon 9. Pobačaj

Iz grafikona se može iščitati kako 89,8% ispitanika poznaje nekoga tko je pobacio svoje dijete, a njih 10,2% ne poznaje.

4.3.11. Sudjelovanje u inicijativama/programima Udruga Hrvatska za Život

Ovdje ispituje u kojim sve inicijativama i programima *Hrvatske za Život* sudjeluju sudionici inicijative *40 dana za život*. Od 157 ispitanika, samo 30 osoba, odnosno 19,11% sudjeluju u određenim programima Udruge. Od tih 30 osoba u navedenim programima sudjeluje:

1. *Centar za život* - 40%
2. *Časopis Pohod* - 16,67%
3. *Oprostom oslobođene* - 10%
4. *Utrka za život* - 10%
5. *Tim za trudnice Nisi sama* - 6,67%
6. *Iscjeljenje očeva srca* - 6,67%
7. *Prava ljubav čeka* - 3,33%
8. *Vikendi srca Marijina* - 3,33%.

4.3.12. Volonteri ili zaposleni djelatnici u udruzi Hrvatska za Život

U ovom pitanju istražujemo koliki postotak sudionika inicijative *40 dana za život* čine zaposlene osobe, a koliko volonteri. Od 157 ispitanika, njih 2,55% čine zaposleni djelatnici, a 97,45% volonteri.

4.3.13. Pomaganje Udruzi

Na pitanje „Na koji način pomažeš udruzi *Hrvatska za Život?*“ svaki od ispitanika mogao je odabrati više od ponuđenih odgovora i napisati sam svoj odgovor, ako ga ne pronalazi među ponuđenima. Iz razloga što na ovo pitanje ima jako puno odgovora, nećemo ih sve iznijeti, prikazat ćemo samo najčešće odgovore:

1. Bdijenjem ispred bolnica/klinika - 86%.
2. Molitvom - 75,8%.
3. Osvješćivanjem lokalne zajednice - 40,1%.
4. Postom - 39,5%.
5. Dio sam organizacijskog tima Inicijative - 28%.
6. Čitam časopis *Pohod* - 28%.
7. Voditelj/ica sam Inicijative u svom gradu - 10,2%.

4.3.14. Aktivnost volontiranja

Pod pitanjem „Koliko često volontirate u inicijativi/programima udruge *Hrvatska za Život?*“ bilo je ponuđeno devet različitih odgovora: svakodnevno, par puta tjedno, jednom tjedno, par puta mjesečno, jednom mjesečno, u kampanji svakodnevno, u kampanji tjedno, jednom u kampanji i ostalo. Kao i u prethodnim pitanjima koji su ovakve vrste, pod ostalo su mogli napisati vlastiti odgovor.

1. Svakodnevno - 6,63%
2. Par puta tjedno - 8,43%
3. Jednom tjedno - 3,61%
4. Par puta mjesečno - 3,61%
5. Jednom mjesečno - 3,01%
6. U kampanji svakodnevno - 27,71%
7. U kampanji tjedno - 36,75%
8. Jednom u kampanji - 7,83%
9. Kad god treba - 1,81%
10. Kad mogu - 0,6%.

4.3.15. Udruga *Hrvatska za Život*

Na pitanje „Kako ste čuli za Udrugu *Hrvatska za Život?*“ ispitanici su mogli sami napisati svoje odgovore. Zbog nemogućnosti iznošenja svakog posebnog odgovora, odgovore iznosimo kroz određene grupacije:

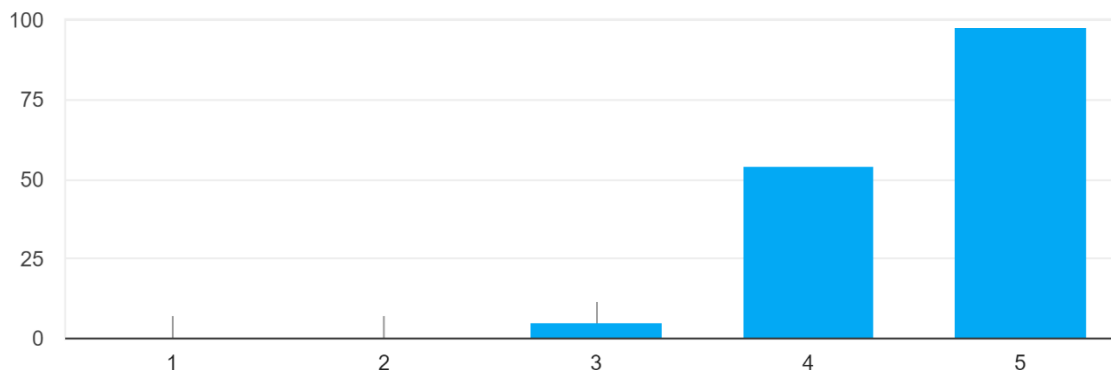
1. Preko medija - 23,47%.
2. U župi - 18,37%.
3. Preko prijatelja/ice - 17,35%.
4. Preko molitelja pred bolnicom - 12,25%.
5. Preko voditelja Inicijative u vlastitim gradovima - 10,20%.
6. Preko Inicijative *40 dana za život* - 9,18%.
7. Preko molitvene zajednice - 4,08%.
8. Jedan sam od osnivača udruge *Hrvatska za Život* - 3,06%.
9. Preko letaka - 1,02%.
10. Preko ove ankete - 1,02%.

4.3.16. Zadovoljstvo radom udruge *Hrvatska za Život*

Ovdje su ispitanici odgovarali na pitanje koliko su zadovoljni radom Udruge. Svoje su zadovoljstvo mogli iskazati odabirom brojeva na skali 1 do 5, gdje je 1 predstavljalo „Nisam uopće zadovoljan/na“, a 5 „Prezadovoljan/na“.

1. 1 - 0%
2. 2 - 0%
3. 3 - 3,2%
4. 4 - 34,4%
5. 5 - 62,4%

Grafikon 10. Zadovoljstvo radom udruge *Hrvatska za Život*

Iz grafikona se može iščitati kako nema nezadovoljnog ispitanika.

4.3.17. Neugodne situacije

Nije nam strana činjenica kako su mnogi koji javno žive svoju vjeru i bore se za vjerska uvjerenja iskusili napade i vrijeđanja drugih. Takve stvari doživljava i inicijativa *40 dana za život*. Među mnogobrojnim javnim napadima izdvojit ćemo samo neke.

2016. godine ispred KBC-a Sestre milosrdnice u Zagrebu, tamošnje moliteljke dočekala je radnička fronta s transparentima. Neki od natpisa na transparentima su: „Svaki život je svet, OSIM ŽENINA“, „EMBRIJ je čovjek. ŽENA, dakako, nije!“ i „Pobačaj je ubojstvo! Skapavanje od gladi nije?“.

Na svojoj *Facebook* stranici napisali su:

„Moliocima" nije stalo ni do žena ni do života fetusa. Da jest, borili bi se za veća radnička prava žena, za bolju socijalnu državu, za veći dječji doplatok, za više vrtića (kojih niti ima dovoljno, niti su dovoljno financirani - toliko da nemaju ni za hranu), za veću pomoć samohranim majkama i siromašnim obiteljima i za bolje obrazovanje, zdravstvenu skrb i sprečavanje nasilja protiv žena. Za to novca nikad nema, dok istodobno crkvene "dostojanstvenici" žive u dvorima od oniksa, voze se u mercedesima i zdušno surađuju s političkim strukturama koje su državu opljačkale i osiromašile. Cilj je hajke na pobačaj kontrola nad ženama, a time i kontrola nad ljudskim umovima, a sve kako bi se zadržale već postojeće privilegije i bogatstva klerikalnih struktura, koje pri tom ne prezaju od iskorištavanja vjernika za svoje podle ciljeve.“¹⁰¹

Slika 14. Radnička fronta s transparentima ispred KBC-a Sestre milosrdnice u Zagrebu¹⁰²

¹⁰¹ Usp. R. I., FOTO Radnička fronta s transparentima dočekala moliteljke pred zagrebačkom bolnicom, 22. listopada 2016. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/foto-radnicka-fronta-s-transparentima-docekala-moliteljke-pred-zagrebackom-bolnicom/927333.aspx> (30.8.2020.).

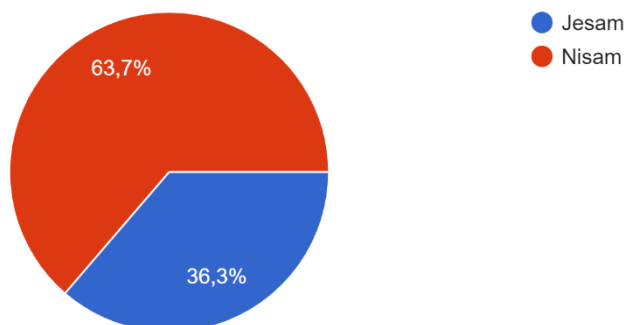
¹⁰² Izvor: <https://www.facebook.com/RadnickaFronta/photos/pcb.13277796572>

Sljedeći napad odvio se iste godine u Šibeniku. Šibenski antifašisti su na zid pred bolnicom ispisali poruku namijenjenu inicijativi. Poruka je glasila „Moje tijelo, moj izbor“.¹⁰³

Također, donosim napad na molitelje od strane članica Foruma žena SDP-a, optužujući molitelje za psihološki pritisak na žene i nasrtaje na ženinu odluku. Žene SDP-a: „Abortus treba ostati legalan, dostupan i besplatan“.¹⁰⁴

Zbog toga su postavljena dva pitanja ankete o neugodnim situacijama. Na pitanje „Jeste li ikad doživjeli neugodnu situaciju volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za život* (bilo od strane drugih radnika/volontera ili ljudi izvan Udruge)?“ ispitanici su mogli odgovoriti jesam ili nisam.

Grafikon 11. Neugodne situacije

Iz grafikona iščitavamo kako je 36,3% ispitanika odgovorilo jesam, a 63,7% ispitanika odgovorilo nisam.

Za one koji su odgovorili da su doživjeli neugodnu situaciju, bilo je ponuđeno pitanje da ukratko opišu situaciju. Bilo je tu puno raznih odgovora među kojima su se najviše isticali verbalni napadi (psovanje, omalovažavanje, provociranje, osuđivanje, dobacivanje,

¹⁰³ Usp. F. Č., Šibenski antifašisti na zidu pred bolnicom moliteljima ostavili poruku, 25. lipnja 2016. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sibenski-antifasisti-na-zidu-pred-bolnicom-moliteljima-ostavili-poruku/927963.aspx> (30.8.2020.).

¹⁰⁴ Usp. Forum žena SDP-a napao molitelje 40 dana za život pred bolnicama, 7.ožujaka 2019. Dostupno na: <https://narod.hr/hrvatska/forum-zena-sdp-a-napao-molitelje-40-dana-za-zivot-pred-bolnicama> (30.8.2020.).

mrmljanje, negativni komentari, itd.). Par je odgovora bilo gdje su ispitanici bili fizički napadnuti (pljuvalo im se u lice i bacalo jaja na njih). Navest ćemo par istaknutih odgovora:

„1. Borim se za tuđu djecu, a nemam svoju! Tek kad ću imati svoju, mogu voditi brigu i o djeci drugih. 2. Što bih ja napravila da me netko siluje? 3. Noseći majicu s natpisom inicijative na poslu izazvala sam čuđenje stojim li ja to ispred bolnica, na što je moj odgovor bio: "Naravno!" Ispričala sam zašto sam se uključila u rad inicijative. Nakon čega je uslijedilo mnogo kontra argumenata zašto je pobačaj dobar odnosno trebao bi biti dostupan. Svi moji daljnji argumenti bili su sasvim ne prihvaćajući s njezine strane.“

„U više navrata prilikom molitve pred bolnicom, neugodna dobacivanja i vrijeđanja od prolaznika pa i prijetnje sudom u zadnjoj kampanji od mlađe ženske osobe“.

„Prolaznik nam se ljutito obratio „molite se u crkvi, šta ćete pred bolnicom. Kao da će prestati pobačaj zbog vaše molitve“.

„Kad sam s kćerima molila pred bolnicom jedan muškarac je posprdno rekao, vidjet ću te dok ti budu djeca odlazila na abortus zbog neželjene trudnoće.“

„Provokacije od strane prolaznika, nerazumijevanje župnika“.

„Verbalno dobacivanje, optužbe da maltretiramo žene, savjet da idem doma kuhati večeru i sl.“

„Jedan, tada budući otac se borio ,bolje reći vrijeđao nas i vikao da smetamo stanarima na stazi. Smetala mu je naša molitva“.

„Čovjek kad me vidio da molim, pljunuo je“.

„Na noćnom bdijenju kasno u noć mi je pristupio pripiti mladi par koji me odvrćao od poziva i molitve za nerođene.“

„Recimo kako te nije stid tu stajati, ne znaš što radiš nemaš pametnijeg posla“.

„Verbalno vrijeđanje od prolaznika, tipa zašto tu gubimo vrijeme, da smo smradovi, da im smetamo...“.

„Dok sam bdjela pred bolnicom su mi pokazivali srednjak, govorili ružne riječi, bacali jaja po mjestu bdijenja...“.

„Najčešće napadi izvana - medijski, ili na bdijenju. Nažalost, nekad i u Crkvi - odbijanje“.

„Jednosatni prosvjed nasuprot moliteljima“.

„Ljudi prolaze, psuju, viču šta glumiš, nemaš šta raditi pa praviš budalu od sebe...“.

„Mi smo se prije već molitvom uključili, gdje ste vi tada bili“ odgovor jedne gospođe kad sam ju pozvala da nam se pridruži u molitvi na javnom mjestu, a članica je zajednice Srca Isusova... i prošla je pored mene mumljajući da bi nas ona najradije najurila, jer koja korist od stajanja vani“.

„Malo dalje od nas je "Pravo na izbor" provociralo, ali su brzo odustali i bilo je verbalnih provokacija svako malo“.

„Moleći pred bolnicom od jedne prolaznice koja me je verbalno napala i od jednog mladog čovjeka koji se skinuo gol dok smo mi molili i vrijeđajući nas“.

„Kad sam s majkom i sestrama molila ispred bolnice, čovjek je iz auto počeo vikati i vrijeđati nas.“

4.3.18. Izazovi

Na pitanje „Koji je najveći izazov s kojim ste se suočili volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za Život?*“ ispitanici su mogli sami upisati svoje odgovore. Radi lakšeg pregleda odgovora na ovo pitanje, odgovori su spojeni u određene grupacije:

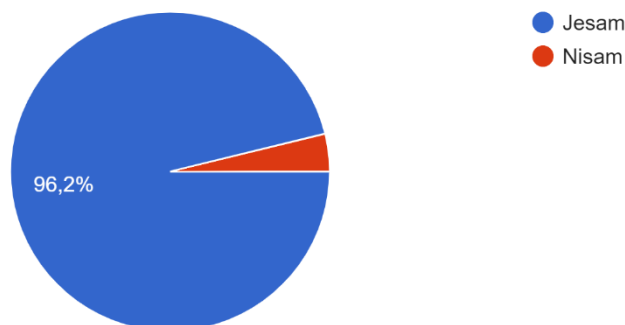
1. Moliti pred bolnicom - 22,5%
2. Nema - 11,67%
3. Ljudski obziri - 10,83%
4. Motiviranje/aktiviranje ljudi - 10,83%
5. Raspored molitelja - 9,17%
6. Dosljednost/Ustrajnost - 9,17%
7. Vrijeme - 5,83%
8. Vremenski uvjeti - 3,33%
9. Uloga voditelja - 2,5%
10. Usklađivanje s obiteljskim životom - 2,5%
11. Odvratanje trudnice od pobačaja - 1,67%
12. Pomaganje trudnicama - 1,67%
13. Zatvorenost svećenika - 0,83%.

4.3.19. Osobni, duhovni rast i blagoslovi

Zadnja dva pitanja ankete ispituju ono lijepo što su sudionici Inicijative *40 dana za život* stekli, primili, doživjeli od kad su se uključili u rad Inicijative.

Na pitanje „Jeste li doživjeli osobni ili duhovni rast volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge Hrvatska za Život?“ ispitanici odgovaraju jesam ili nisam.

Grafikon 12. Doživljaj osobnog ili duhovnog rasta

Iz ovog grafikona možemo iščitati kako je 96,2% ispitanika doživjelo osobni ili duhovni rast volontirajući/radeći u inicijativama/programima Udruge, a 3,8% njih se izjasnilo kako nije doživjelo osobni ili duhovni rast.

Pod posljednjim pitanjem ankete „Koji je najveći blagoslov kojeg ste dobili volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za Život*?“ ispitanici su mogli sami napisati svoje odgovore. Odgovori su podijeljeni u različite grupacije kako bi bili pregledniji:

1. Duhovni rast - 24,44%
2. Prijatelji - 17,78%
3. Radost - 12,22%
4. Mir - 11,11%
5. Ljubav za nerođene - 7,78%
6. Razne milosti u obitelji - 7,78%
7. Osjećaj korisnosti - 6,67%
8. Unuci - 5,56%
9. Smisao života - 3,33%
10. Suprug - 1,11%
11. Sloboda od javnih nastupa - 1,11%
12. Razumijevanje potreba drugih - 1,11%.

Iz ovoga možemo zaključiti kako sudjelovanje u Inicijativi pa i ostalim programima Udruge doprinijelo osobnom i duhovnom rastu velikog broja ispitanika, te puno različitih blagoslova za njihov život.

4.4. Zaključak istraživanja

Zaključit ćemo opovrgavanjem teza prethodno iznesenih pod podnaslovom *Cilj istraživanja*. Iz ankete se može zaključiti kako je neistinita teza da su sudionici inicijative *40 dana za život* neobrazovani i priglupi, jer skoro 50% njih ima završen jedan oblik više škole (preddiplomski studij, diplomski studij ili doktorat). Preko 60% ispitanika zaposleno je što opovrgava tezu kako su molitelji pred bolnicama nezaposleni, te također moramo istaknuti kako među onima koji su se izjasnili kao nezaposleni ima dosta umirovljenika i studenata, što se vidi iz odgovora na pitanje o dobi. 72% ispitanika ima djecu, što dokazuje neistinitost teze da molitelji pred bolnicama nemaju djece. Iz navedenog možemo zaključiti da teza kako molitelji nemaju pametnijeg posla nego stajat pred bolnicama također nije istinita, jer vidimo da većina molitelja ima posao, djecu, obitelj kojima posvećuju većinu njihovog vremena, te oni svoje slobodno vrijeme odlučuju iskoristiti moleći se i boreći za nerođene.

Kao volonter ove inicijative mogu posvjedočit kako mi je sudjelovanje u njoj promijenilo pogled na život te na određen način dalo svrhu mom životu. Dobila sam mnoge blagoslove volontirajući i moleći ispred bolnice. Upoznala sam mnogo divnih ljudi koji su mi postali pravi prijatelji. Bdiujući ispred bolnice zadobila sam hrabrost da istupim iz svojih vlastitih okvira i pokažem drugima ono u što vjerujem i za što se zalažem, jer do tad to nisam mogla. I možda najveći blagoslov je osjećaj korisnosti.

ZAKLJUČAK

U današnjem svijetu treba hrabrosti kako bi istupili i iznijeli vlastite stavove, vlastita razmišljanja. Iako imamo slobodu govora, u stalnom smo strahu izreći svoja uvjerenja zbog ljudskih obzira. Iz tog razloga, usudimo se reći, malo je kršćana koji bi istupili i stali na stranu života, jer kad smo pasivni nitko nema razloga da se na nas naljuti i da nas napadne. No, polako se svi budimo iz naše pasivnosti kako bi branili ono u što vjerujemo, ono što Crkva propovijeda, ono što je Istina, kako bi doprinijeli promociji života.

Iz svakodnevnog života, ali kako uviđamo i ovim radom, možemo zaključiti kako postoje hrabri ljudi koji predaju svoje živote nesebično radeći za drugog, odvajajući od svojeg slobodnog vremena kako bi se zauzeli za tuđe dobro. Oni time ne zadobivaju nikakav status, nikakvu moć, niti zaradu, već nasuprot, osuđivanje i ismijavanje od strane neistomišljenika i medija. Braneći nerođeni život izloženi su napadima ljudi koji su zaslijepljeni nekim svojim idealima i ne vide istinu koja je pred njima.

Iako udruga *Hrvatska za Život* nije katolička udruga, ona je sastavljena od praktičnih katolika i temelji se na Božjoj riječi i zakonima Katoličke Crkve. Udruga igra veliku ulogu u osvješćivanju svoje okoline o vrijednosti svakog ljudskog života od prirodnog začeca do prirodne smrti. Iz tog razloga, ono što oni zadobivaju nije nagrada ovoga svijeta, već nagrada u Kraljevstvu Nebeskom, jer iz brojnih plodova ove Udruge vidimo kako je njezino djelovanje vođeno Božjim Duhom. Ona je uspjela pasivne kršćane probuditi kako bi se zauzeli za prava onih najmanjih, čiji se glas ne čuje.

No, Udruga ne djeluje samo kao bi spašavala nerođenu djecu i pomagala trudnicama. Vidimo kako ona iz njezinih raznih inicijativa, programa i projekata pomaže majkama i očevima koji su svoju djecu izgubili zbog namjernog ili spontanog pobačaja i onima koji iz nekog razloga još ne mogu imati svoju djecu, kako bi pronašli mir i utekli se Gospodinu za pomoć. Ona pomaže i u osvješćivanju mladih pa i starijih, kako bi naučili poštovati vlastito i tuđe tijelo, te time razvili u prave muškarce i žene koji cijene život.

Udruga *Hrvatska za Život* neće stati samo na ovome. Njena misija je osvijestiti sve ljude o pravoj stvarnosti pobačaja tako da nitko više ne bi ni pomislio učiniti ga.

To se planira postići suradnjom s biskupima, svećenicima i teolozima kako bi zajedno mogli od mladosti kršćane pa i sve ljude hrabro, odrješito i konkretno odgajati u „kulturi života“. Svatko od nas može sudjelovati u ovoj misiji tako da započne od svoje sredine, prijatelja i kolega, te njih educira o dostojanstvu i brizi svakog života od začeca pa do prirodne smrti i također koristeći se svojim talentima može obogatit i pomoć Udruzi postići i proširit ovu viziju.

BIBLIOGRAFIJA

Crkveni dokumenti

- IVAN PAVAO II., *Enciklika o ispravnoj regulaciji poroda. Humanae vitae – Ljudski život*, Zagreb, 1997.
- IVAN PAVAO II., *Enciklika o vrijednosti i nepovredivosti ljudskog života. Evangelium vitae - Evandjelje života*, Zagreb, 2003.
- KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Izjava o izazvanom pobačaju*, u: S. LASIĆ, *Pravo na rođenje u učenju Crkve*, Zagreb, 2009.
- KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Naputak poštivanju ljudskog života u nastanku i o dostojanstvu rađanja, Donum vitae – Dar života*, Zagreb, 1997.

Djela

- BEREIT, D., CARNEY, S., LAMBERT, C., *40 Days For Life. Discover What God Has Done... Imagine What He Can Do*, Nashville, 2013.
- MUNSON, Z. W., *The Making of Pro-life Activists. How Social Movement Mobilization World*, Chicago, 2008.
- «Right-to-Life Movement», u: J. D. SCHULTZ, L. van ASSENEDELFT (ur.), *Encyclopedia of Women in American Politics*, Phoenix, 1999.

Članci

- BROZOVIĆ, D., Tim za trudnice Nisi sama, u: *Pohod* 1(2020.)4., 5-6.
- BROZOVIĆ, D., Tim za trudnice Nisi sama (2. dio), u: *Pohod* 2(2021.)5., 5-6.
- BURNSIDE, A. S., Posljedice ozakonjenja pobačaja u SAD-u, u: *Obnovljeni Život. Časopis za filozofiju i religijske znanosti* 54(1999.)4., 509-526.
- ČALJKUŠIĆ, A., Uvodna riječ predsjednika udruge “Hrvatska za Život”, u: *Pohod* 1(2020.)1., 1.
- DUGAN, L., S vama izgrađujemo kulturu života, u: *Pohod* 2(2021.)6., 7-8.
- DUGAN, L., Oprostom oslobođene – program iscjeljenja rana pobačaja kod žena, u: *Pohod* 1(2020.)2., 5-6.

- DUGAN, L., Oprostim oslobođene - program iscjeljenja rana pobačaja kod žena (2. dio), u: *Pohod* 1(2020.)3., 5-6.
- GOLDBERGER, G., Revitalizacija religije u sjeni naslijeđa liberalne zakonske regulative: stavovi o pobačaju, u: *Obnovljeni Život. Časopis za filozofiju i religijske* 43(2005.)2., 409-437.
- HRABAR, D., Pravo na pobačaj- pravne i nepravne dvojbe, u: *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 65(2015.)6., 791-831.
- Iscjeljenje očeva srca – program iscjeljenja rana pobačaja kod muškaraca, u: *Pohod* 1(2020.)1., 5-6.
- MATEZOVIĆ, J., Prava ljubav čeka, u: *Pohod* 2(2021.)6., 5-6.
- MILKOVIĆ, V., Kronicom za pobjedu kulture života, u: *Pohod* 1(2020.)4., 7-8.
- MILKOVIĆ, P., Radosni smo kada saznajemo da je spašen dječji život, u: *Pohod* 2(2021.)6., 3-4.
- PUŠKAR, K., Riječ glavnog urednika, u: *Pohod* 2(2021.)5., 2.
- VULETIĆ, S., Ne/odgovornost za začeti život u liberalnim i proabortivnim sub/kulturalnim društvenim okolnostima. Rezultati znanstveno-istraživačkog projekta »Kršćanski identitet i kvaliteta bračnog i obiteljskog života«, u: *Obnovljeni Život. Časopis za filozofiju i religijske znanosti* 66(2011.)2., 151-171.
3. međunarodna konferencija za život „Život, dakle, biraj!“, u: *Pohod* 1(2020.)1., 9-10.
3. utrka za život, u: *Pohod* 1(2020.)2., 7-8.

Web materijali

- AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION, «Pro-life», Dostupno na: <https://dictionary.apa.org/pro-life> (26.7.2021.).
- CAMBRIDGE DICTIONARY, «Pro-life», Dostupno na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pro-life> (26.7.2021.).
- COLLINS, «Pro-life», Dostupno na <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/pro-life> (26.7.2021.).
- DICTIONARY.COM, «Pro-life», Dostupno na: <https://www.dictionary.com/browse/pro-life> (26.7.2021.).

- F. Č., *Šibenski antifašisti na zidu pred bolnicom moliteljima ostavili poruku*. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sibenski-antifasisti-na-zidu-pred-bolnicom-moliteljima-ostavili-poruku/927963.aspx> (30.8.2020.).
- Forum žena SDP-a napao molitelje 40 dana za život pred bolnicama*. Dostupno na: <https://narod.hr/hrvatska/forum-zena-sdp-a-napao-molitelje-40-dana-za-zivot-pred-bolnicama> (30.8.2020.).
- GRBIĆ I., „*Oprostom oslobođene*“ - *Liječenje post-abortivnog sindroma: Rane zacjeljuju, životi se obnavljaju!* Dostupno na: <https://laudato.hr/Novosti/Hrvatska/Oprostom-oslobođene-Lijecenje-post-abortivnog-sind.aspx> (29.8.2020.).
- GUTTMACHER INSTITUTE, *Unintended Pregnancy and Abortion Worldwide*, Dostupno na: <https://www.guttmacher.org/fact-sheet/induced-abortion-worldwide> (23.8.2021.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, Časopis Pohod. Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/category/casopis-pohod/> (20.7.2021.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Davor Šošić – Iscjeljenje očeva srca*. Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/iscjeljenje-oceva-srca/> (16.7.2021.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, *O nama*. Dostupno na: <http://hrvatskazazivot.com/o-nama/> (20.5.2021.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Prava ljubav čeka*, Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/prava-ljubav-ceka/> (17.7.2021.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Tim za trudnice*, Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/tim-za-trudnice-2/> (15.7.2021.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Utrka za život*, Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/utrka-za-zivot/> (29.8.2020.).
- HRVATSKA ZA ŽIVOT, *Vikendi Srca Marijina - za supružnike željne djece*, Dostupno na: <https://hrvatskazazivot.com/vikendi-srca-marijina-za-supruznike-zeljne-djece/> (15.7.2021.).
- HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO, *Izješće za 2019. godinu. Pobačaj u zdravstvenim ustanovama u Hrvatskoj 2019. godine*, Zagreb, 2020. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/periodicne-publikacije/izvjesce-pobacaji-u-zdravstvenim-ustanovama-u-hrvatskoj-u-2019/> (21.8.2021.)

INFORMATIVNA KATOLIČKA AGENCIJA, 3. *Međunarodna konferencija za život* „Život, dakle, biraj!“. Dostupno na: <https://ika.hkm.hr/najave/3-medunarodna-konferencija-za-zivot-zivot-dakle-biraj/> (15.7.2021.).

K. P., DAVOR ŠOŠIĆ, *provoditelj programa „Iscjeljenje očeva srca“: „I muškarci pate od rane pobačaja“*, Dostupno na: https://muzevnibudite.com/davor-sosic-provoditelj-programa-iscjeljenje-oceva-srca-i-muskarci-pate-od-rane-pobacaja/?fbclid=IwAR3-dXD-eXO4_kwe0-CU16ch8iHzb4PawNgLj-YOAJTVDjz_MsaJMITuuw (29.8.2020.).

MAROVIĆ T., *U splitskom Varošu otvoren Centar za život, mjesto na koje će se moći obratiti sve osobe koje imaju dvojbe ili traume izazvane pobačajem*, Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/split/u-splitskom-varosu-otvoren-centar-za-zivot-mjesto-na-koje-ce-se-moci-obratiti-sve-osobe-koje-imaju-dvojbe-ili-traume-izazvane-pobacajem-1028084> (17.7.2020.).

Promocija knjige „40 dana za život“ – svjedočanstva o tome kako molitva spašava živote, Dostupno na: <https://www.bitno.net/najave/promocija-knjige-40-dana-zivot-svjedocanstva-tome-molitva-spasava-zivote/> (27.8.2020.).

R. I., FOTO *Radnička fronta s transparentima dočekala molitelje pred zagrebačkom bolnicom*, Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/foto-radnicka-fronta-s-transparentima-docekala-motelje-pred-zagrebackom-bolnicom> (30.8.2020.).

Summary of Actions Taken by the Supreme Court, u: *The New York Times*, (23.1.1973.) Dostupno na: <https://www.nytimes.com/1973/01/23/archives/summary-of-actions-taken-by-the-supreme-court-abortion.html> (24.8.2021.).

TAŠEV, T., VIKENDI SRCA MARIJINA – DUHOVNI SUSRETI ZA PAROVE ŽELJNE DJECE. *Kod njih riječ neplodnost više ne stanuje*, Dostupno na: <https://www.glas-koncila.hr/vikendi-srca-marijina-duhovni-susreti-za-parove-zeljne-djece-kod-njih-rijec-neplodnost-vise-ne-stanuje/> (29.8.2020.).

Udruga „Hrvatska za život“ *otvorila svoj prvi Centar za život*, Dostupno na: <https://www.prolife.hr/hrvatska/udruga-hrvatska-za-zivot-otvorila-svoj-prvi-centar-za-zivot/#> (29.8.2020.).

UREDNIŠTVO, *O nama*, Dostupno na: <https://muzevnibudite.com/o-nama/> (4.8.2021.).

UREDNIŠTVO, *Prva online konferencija za katoličke muškarce „Budi muškarac“*, 5. studenoga 2020. Dostupno na: <https://muzevnibudite.com/prva-online-konferencija-za-katolicke-muskarce-budi-muskarac/#> (4.8.2021.).

UREDNIŠTVO, *Prijavi se na 2. Online konferenciju katoličkih muškaraca*, Dostupno na: <https://muzevniбудite.com/prijavi-se-na-2-online-konferenciju-katolickih-muskaraca/> (4.8.2021.).

40 DANA FILM, *O filmu*. Dostupno na: <https://40danafilm.com> (28.8.2020.).

40 DANA ZA ŽIVOT, *O nama*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/o-nama/> (27.8.2020.).

40 DANA ZA ŽIVOT, *Plodovi*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/plodovi/> (15.7.2021.).

40 DANA ZA ŽIVOT, *Susret pape Franje i službenih predstavnika Inicijative*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2017/07/31/susret-pape-franje-i-sluzbenih-predstavnika-inicijative/> (30.8.2020.).

40 DANA ZA ŽIVOT, *Uspješno završila prva Međunarodna konferencija za život u Zagrebu „Život, dakle, biraj!“*. Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2018/05/02/uspjesno-završila-prva-medunarodna-konferencija-za-zivot-u-zagrebu-zivot-dakle-biraj/> (27.8.2020.).

40 DANA ZA ŽIVOT, *2. Međunarodna konferencija za život nadmašila sva očekivanja!* Dostupno na: <http://40danazazivot.com/2019/05/08/2-medunarodna-konferencija-za-zivot-nadmasila-sva-ocekivanja/> (27.8.2020.).

Intervjui i pisma

ČALJKUŠIĆ, A., *Posveta presvetom Srcu Isusovu i novi pro-life spot!, Pismo svim samostanima u Hrvatskoj*, Zagreb, 2020.

DUGAN, L., *Osobni intervju*, 1.9.2020.

DUGAN, L., *Osobni intervju*, 21.7.2021.

MILKOVIĆ, P., *Osobni intervju* 3.8.2021.

Prilog 1. ANKETNI UPITNIK

1. Spol

Ponuđeni odgovori: muško/žensko

2. Dob

Slobodan odgovor

3. Završeni stupanj obrazovanja

Ponuđeni odgovori: Osnovna škola/Srednja škola/Preddiplomski studij ili viša stručna sprema/Diplomski studij ili visoka stručna sprema/Doktorat

4. Jeste li zaposleni?

Ponuđeni odgovori: Da/Ne

5. Jeste li u Crkvenom braku?

Ponuđeni odgovori: Da/Ne

6. Imate li dijete/djecu?

Ponuđeni odgovori: Da/Ne

7. Koliko djece imate?

Slobodan odgovor

8. Kojoj kršćanskoj Crkvi/zajednici pripadate

Ponuđeni odgovori:

Katoličkoj/Pravoslavnoj/Evangeličkoj/Pentekostalnoj/Baptističkoj/Ostalo

9. Jeste li aktivni u radu vaše župne zajednice?

Ponuđeni odgovori: skala 1-5

10. Koliko često pohađate svetu misu?

Ponuđeni odgovori: skala 1-5

11. Kada započinje ljudski život?

Slobodan odgovor

12. Znete li što je to *Pro-life* pokret?

Ponuđeni odgovori: Znam/Čuo/la sam za taj pokret, ali ne znam čime se bavi/Ne znam

13. Znete li nekoga tko je počinio abortus?

Ponuđeni odgovori: Da/Ne

14. U kojoj inicijativi/programima Udruge *Hrvatska za Život* volontiraš?

Ponuđeni odgovori: Inicijativa *40 dana za život/Vikendi srca Marijina/Oprostom oslobođene/Prava ljubav čeka/Tim za trudnice, majke i obitelji/Utrka za život/Iscjeljenje očeva srca/Centar za život/Časopis Pohod/ostalo*

15. Jeste li zaposleni ili volontirate u udruzi *Hrvatska za Život*?

Ponuđeni odgovori: Zaposlen/a/Volontiram

16. Na koji način pomažeš udruzi *Hrvatska za Život*?

Ponuđeni odgovori: Molitvom/Postom/Molitvom ispred bolnica/klinika/Osvješćivanjem lokalne zajednice/Voditelj sam inicijative *40 dana za život/Dio sam organizacijskog tima inicijative 40 dana za život/čitam obavještajne e-mailove/Čitam časopis/Šofer sam/Čistačica/domaćica Centra za život/Domar Centra za život/Razgovaram s majkama/ostalo*

17. Koliko često volontirate u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za Život*?

Ponuđeni odgovori: Svakodnevno/Par puta tjedno/Jednom tjedno/Par puta mjesečno/Jednom mjesečno/U kampanji svakodnevno/U kampanji tjedno/Jednom u kampanji/ostalo

18. Kako ste čuli za udruhu *Hrvatska za Život*?

Slobodan odgovor

19. Jeste li zadovoljni radom udruge *Hrvatska za Život*?

Ponuđeni odgovori: skala 1-5

20. Jeste li ikad doživjeli neugodnu situaciju volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za život* (bilo od strane drugih radnika/volontera ili ljudi izvan Udruge)?

Ponuđeni odgovori: Jesam/Nisam

21. Ako jeste, opišite ukratko tu situaciju/situacije.

Slobodan odgovor

22. Koji je najveći izazov s kojim ste se suočili volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za Život*?

Slobodan odgovor

23. Jeste li doživjeli osobni ili duhovni rast volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za Život*?

Ponuđeni odgovori: Jesam/Nisam

24. Koji je najveći blagoslov kojeg ste dobili volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge *Hrvatska za Život*?

Slobodan odgovor

Prilog 2. POPIS SLIKA

Slika 1. Korizmeno bdijenje 2021. godine ispred bolnice Sestara Milosrdnica u Zagrebu

Izvor: <https://www.facebook.com/40danazazivotzagreb/photos/3797321793690216>

Slika 2. Korizmeno bdijenje 2019. godine ispred Opće bolnice Varaždin

Izvor: <https://www.facebook.com/40danazazivotvarazdin/photos/6339865637>

Slika 3. Korizmeno bdijenje 2019. godine ispred Opće županijske bolnice Vukovar

Izvor: <https://www.facebook.com/40danazazivotvu/photos/2299106563681998>

Slika 4. Korizmeno bdijenje 2020. godine ispred Doma zdravlja u Poreču

Izvor: <https://www.facebook.com/40danazazivotporec/photos/3029487010895>

Slika 5. Korizmeno bdijenje 2021. godine ispred Splitskog rodilišta

Izvor: <https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.split/photos/2912749575610004>

Slika 6. Korizmeno bdijenje 2020. godine ispred Opće bolnice Dubrovnik

Izvor: <https://www.facebook.com/40danazazivotdu/photos/1576530339169361>

Slika 7. Premijera filma *40 dana ...* u Zagrebu

Izvor:

<https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.Hrvatska/photos/2001090060151605/>

Slika 8. Susret s papom Franjom

Izvor: <http://40danazazivot.com/2017/07/31/susret-pape-franje-i-sluzbenih-predstavnika-inicijative/>

Slika 9. Program *Prava ljubav čeka* u Zadru 2019. godine

Izvor: <https://www.facebook.com/pravaljubavceka/photos/2612640068792185>

Slika 10. *Utrka za život* 2020. godine

Izvor: <http://hrvatskazazivot.com/odrzana-3-utrka-za-zivot/>

Slika 11. *Večer dobročinitelja* 2020. godine u Zagrebu

Izvor:

<https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.Hrvatska/photos/pcb.2325386141055327/2325384667722141/>

Slika 12. Prva međunarodna konferencija *Život, dakle, biraj!* u Zagrebu

Izvor: <http://hrvatskazazivot.com/prva-medunardona-konferencija-prolife/>

Slika 13. Druga međunarodna konferencija *Život, dakle, biraj!* u Zagrebu

Izvor:

<https://www.facebook.com/40.dana.za.zivot.Hrvatska/photos/a.1376306129296671/2109591369301473>

Slika 14. Radnička fronta s transparentima ispred KBC-a Sestre milosrdnice u Zagrebu

Izvor:

<https://www.facebook.com/RadnickaFronta/photos/pcb.1327779657256530/1327779467256549>

Prilog 3. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Završeni stupanj obrazovanja

Grafikon 2. Zaposlenost

Grafikon 3. Crkveni brak

Grafikon 4. Djeca

Grafikon 5. Pripadnost kršćanskoj Crkvi/zajednici

Grafikon 6. Aktivnost u vlastitoj župnoj zajednici

Grafikon 7. Pohađanje svete mise

Grafikon 8. Pro-life pokret

Grafikon 9. Pobačaj

Grafikon 10. Zadovoljstvo radom udruge *Hrvatska za Život*

Grafikon 11. Neugodne situacije

Grafikon 12. Doživljaj osobnog ili duhovnog rasta